

Raport

privind realizarea acțiunilor conform Setului de măsuri pentru implementarea Observațiilor finale ale Comitetului ONU pentru eliminarea discriminării împotriva femeilor (CEDAW) pentru semestru I 2021

Nr.	Observații finale	Activități	Responsabili	Parteneri	Termen limită	Acțiuni realizate
Obiectivele de dezvoltare durabilă						
1.	Comitetul salută sprijinul internațional pentru atingerea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă și cheamă la implementarea egalității de gen <i>de jure</i> (juridic) și <i>de facto</i> (în fapt), în conformitate cu dispozițiile Convenției, pe tot parcursul procesului de implementare a Agendei 2030 de Dezvoltare Durabilă. Comitetul reamintește importanța Obiectivului 5 și a integrării principiilor egalității și nediscriminării în toate cele 17 obiective. Acesta îndeamnă statul parte să recunoască femeile ca forță motrice a dezvoltării durabile a statului parte și să adopte politici și strategii relevante în acest sens.	Documente de politici aprobate în concordanță cu Strategia Națională de Dezvoltare Moldova 2030.	Cancelaria de Stat	Ministere Alte autorități publice centrale Autorități publice locale Organizațiile societății civile Parteneri de dezvoltare	2021-2024	În perioada vizată au fost dezvoltate instrumentele necesare asigurării integrării prevederilor SND „Moldova 2030”, implicit a angajamentelor Agendei 2030, în documentele de politici sectoriale, și anume: i) a fost dezvoltat Ghidul metodologic privind integrarea prevederilor Strategiei naționale de dezvoltare în documentele de planificare și documentele de politici publice la nivel național, aprobat prin Ordinul CS nr.65/2021. Ghidul oferă suport metodologic pentru integrarea Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030, asigurând principiul că „Nimeni să nu este lăsat în urmă” (LNOB); ii) a fost elaborat proiectul hotărârii de Guvern „Cu privire la aprobarea cadrului național de monitorizare a implementării Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030”. Proiectul va asigura transpunerea obiectivelor Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030 și integrarea țintelor de atingere a acestora în documentele de politici, conform domeniilor de competență, prin adaptarea la contextul național și stabilirea, pentru indicatorii de monitorizare a Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă, inclusiv a valorilor de referință și a țintelor intermediare și finale prin prisma reflectării/integrării principiului egalității și nediscriminării în toate cele 17 obiective. Totodată, în perioada vizată 8 proiecte de documente de politici publice au fost expertizate de Cancelaria de Stat conform criteriilor de evaluare stabilite conform prevederilor HG nr.386/2020, inclusiv prin prisma criteriului/principiului LNOB, prin identificarea și integrarea în documentele de politici publice a grupurilor vulnerabile și impactul problemelor analizate asupra acestora prin prisma respectării criteriului egalității de gen (ODD 5: „Realizarea egalității de gen și împuternicirea tuturor femeilor și a fetelor”).
Vizibilitatea Convenției, a Protocolului opțional și a recomandărilor generale ale Comitetului						
2.	Comitetul recomandă statului parte:					
	(a) Să consolideze pregătirea tuturor oficialilor relevanți cu privire la Convenție, Protocolul opțional și la recomandările generale ale	Integrarea subiectului în Planul anual de dezvoltare profesională a funcționarilor publici la comanda de stat.	Cancelaria de Stat, Academia de Administrare Publică	Ministere Autorități publice centrale Autorități publice locale Organizațiile	2021-2024	În perioada de raportare de către Cancelaria de Stat nu au fost realizate acțiuni pentru implementarea recomandării.

	Comitetului;			societății civile Parteneri de dezvoltare		
	(b) Să organizeze sistematic cursuri de instruire pentru judecători, procurori, forțele de ordine, avocați și alți profesioniști din domeniul juridic, ceea ce le va permite să aplice direct dispozițiile Convenției și/sau să interpreteze legislația națională în conformitate cu Convenția;	Încorporarea privind formarea de gen/CEDAW în programele de formare inițială și continuă a cadrelor din sistemul de justiție.	Institutul Național al Justiției Ministerul Afacerilor Interne Centrul de Instruire a Avocaților al Uniunii Avocaților din Republica Moldova	Organizațiile societății civile Parteneri de dezvoltare Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității Avocatul Poporului	2021-2024	<p>INJ- Subiecte referitoare la formarea de gen au fost introduse atât în Planurile de formare inițială a candidaților la funcții de judecător și de procuror, cât și în Planurile de formare continuă a specialiștilor din domeniul juridic.</p> <p>Astfel, pe parcursul primului semestru al anului 2021, au fost realizate 2 lecții publice pentru audienții INJ cu tematica „<i>Accesul femeilor la justiție. Convenția de la Istanbul</i>”, la care au participat 75 de audienți, ai promoțiilor 13 și 14, dintre care 35 de candidați la funcții de judecător și 40 de candidați la funcții de procuror. De asemenea a fost lansat e-cursul HELP „<i>Accesul femeilor la justiție</i>” cu tutorat din partea formatorilor INJ. Acesta este activ în perioada 8 iunie-26 august 2021, pentru judecători din grupul-resursă, formatori și audienți, precum și pentru cinci masteranzi ai facultății de drept de la Universitatea de Stat din Moldova. Cei care vor promova cursul vor primi certificate emise de Platforma HELP a Consiliului Europei.</p> <p>Pe segmentul formării continue, în perioada de raportare au fost realizate 7 activități în domeniu, fiind instruiți un număr total de 230 beneficiari, după cum urmează:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Curs de instruire on-line: „<i>Nediscriminare și egalitate</i>” (2 martie, 5 aprilie); Persoane instruite: 56, dintre care 10 judecători, 14 procurori, 7 asistenți judiciari, 9 grefieri, 7 consultanți ai procurorului și 9 specialiști din cancelarie. - Curs de instruire on-line: „<i>Particularitățile infracționale motivate de prejudecată, dispreț sau ură prin prisma jurisprudenței CEDO</i>” (4 martie, 7 aprilie); Persoane instruite: 63, dintre care 8 judecători, 14 procurori, 20 asistenți judiciari, 9 grefieri, 7 consultanți ai procurorului și 5 specialiști din cancelarie. - Seminar on-line: „<i>Accesul la justiție a femeilor – particularitățile aplicabilității prevederilor Convenției de la Istanbul</i>” (7 iunie, 11 iunie); Persoane instruite: 79, dintre care 17 judecători, 12 procurori, 16 asistenți judiciari; 14 grefieri; 10 consultanți ai procurorului și 10 specialiști ai cancelariei. - Curs de instruire on-line: „<i>Investigarea și examinarea infracțiunilor privind violența în familie</i>” (17-18 iunie); Persoane instruite: 32, dintre care 15 judecători și 17 procurori. <p>MAI- În conformitate cu Ordinul MAI nr. 543/2020 cu privire la organizarea procesului de formare profesională continuă la locul de muncă în cadrul subdiviziunilor MAI pentru anul 2021, în cadrul autorităților administrative și instituțiilor din subordinea MAI urmează să fie studiat Regulamentul cu privire la modul de prevenire, combatere și raportare a cazurilor de discriminare, după criteriul de sex, hărțuire, hărțuire sexuală, aprobat prin ordinul MAI nr. 392 din 04.09.2020, precum și Legea nr.121/2012 cu privire la asigurarea egalității (cadru normativ general).</p> <p>Totodată, în conformitate cu Ordinul IGP nr.6/2021 cu privire la organizarea și desfășurarea procesului de formare profesională continuă la locul de muncă în anul 2021, în toate subdiviziunile Inspectoratului General al Poliției urmează să fie desfășurate ore de pregătire profesională la locul de muncă, în cadrul cărora vor fi studiate prevederile Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind femeile, pacea și securitatea.</p> <p>De asemenea, în vederea consolidării cunoștințelor, dezvoltării abilităților și modelarea atitudinilor/ comportamentelor necesare pentru integrarea eficientă a dimensiunii de gen în politicile publice, pentru angajații Poliției, în perioada iulie-septembrie curent, în cadrul Academiei de Administrare Publică în parteneriat cu Entitatea Națiunilor Unite pentru Egalitatea de Gen și Abilitarea Femeilor (UN WOMEN), urmează a fi organizate un sir de activități de instruire și de dezvoltare profesională în domeniul egalității de gen și integrării</p>

					<p>eficiente a dimensiunii de gen.</p> <p>În perioada semestrului I al anului curent, în cadrul Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI, au fost realizate cursuri de formare inițială, continuă și managerială, în procesul cărora a fost pus accentul inclusiv și pe tematici de combatere a fenomenului discriminării în activitatea MAI, precum și legislația anti-discriminare în Republica Moldova (în cadrul modulul „etică, deontologia și integritatea”, au studiat prevederile „Convenției privind eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Formarea inițială pentru 239 cursanții subofițeri; 2) Formare inițială pentru 135 cursanți ofițeri; <p>De asemenea, în procesul cursurilor de formare continuă, au fost abordate tematici similare în cadrul următoarelor cursuri:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Activitatea de prevenire și combatere a traficului de ființe umane (II)”, în perioada 22.02.2021–26.02.2021, fiind instruiți 28 angajați; 2. „Activitatea de urmărire penală II”, în perioada 19.04.2021– 23.04.2021, fiind instruiți 28 angajați; 3. „Activitatea de urmărire penală și Investigatii (Pornografia infantilă)”, în perioada 17.05.2021–21.05.2021, fiind instruiți 28 angajați. 4. 19.03.2021 - Curs (online) de formare continuă cu tematica „Hărțuire, hărțuire sexuală și integrarea dimensiunii de gen în activitatea MAI”, fiind instruiți 79 salariați ai Poliției (femei - 44, bărbați – 35)(Dispoziția IGP nr. 136 din 16.03.2021); 5. 23.03.2021 - Atelier online privind abordarea integrată a egalității de gen în departamentele de resurse umane ale agenților de frontieră și de aplicare a legii, în cadrul căruia au participat 3 angajați (femei -2, bărbați -1)(Demers nr.34/3-914 din 18.03.2021); 6. 26.05.2021 - Forum cu genericul „Planul Național de Acțiuni privind implementarea Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU”, În bază invitația președintei GENDER - Centru, la care au fost prezentate rezultatelor studiului cu referire la localizarea Agenției Femeile, Pacea și Securitatea, cât și Totalizarea realizării Programului național de implementare a Rezoluției 1325. În cadrul acestui eveniment fiind asigurată participarea a 6 angajați ai Poliției (femei-5, bărbați-1)(Dispoziția IGP nr. 243 din 25.05.2021); 7. Atelier de instruire (online) cu genericul „Consolidarea capacităților privind femeile, pacea și securitatea cu accent pe Asia Centrală, Europa de Est, Europa de Sud Est și Caucazul de Sud, la care a fost desemnată pentru participare 1 angajat (bărbat)(Dispoziția IGP nr. 263 din 04.06.2021); 8. 17.06.2021 – Atelier de lucru online în domeniul promovării principiului egalității de șanse și de gen în cadrul Poliției, întărirea imaginii pozitive a femeilor la locul de muncă și în societate, organizat cu suportul Asociației Femeilor din Poliție, în parteneriat cu Ambasada SUA din Republica Moldova, la care au participat 23 de angajate din cadrul subdiviziunilor Poliției (Dispoziția IGP nr. 283 din 11.06.2021). <p>În același context, în cadrul cursurilor de formare managerială, în perioada semestrului I, au fost organizate și desfășurate 4 cursuri de formare managerială fiind instruiți 158 de ofițeri.</p> <p>Uniunea Avocaților - Potrivit programelor de formare inițială și continuă a avocaților, Centrul de instruire a Avocaților al Uniunii Avocaților din Republica Moldova a prevăzut pentru anul 2021:</p> <ul style="list-style-type: none"> - șapte cursuri de instruire pentru avocații stagieri, formarea inițială a avocaților; - cinci cursuri de instruire pentru avocații cu drept de exercitare a profesiei de avocat, formarea continuă. <p>La data de 9 iulie 2021, Centrul de instruire a Avocaților a realizat trei cursuri de instruire inițială și trei cursuri de instruire continuă.</p> <p>Uniunea Avocaților din Republica Moldova va realiza, până la finele anului 2021, integral</p>
--	--	--	--	--	---

						programul de instruire inițială și continuă a avocaților în contextul Setului de măsuri pentru implementarea Observațiilor finale a Comitetului ONU pentru eliminarea discriminării împotriva femeilor.
	(c) Să sporească gradul de conștientizare a publicului cu privire la drepturile femeilor în temeiul Convenției, procedurile din Protocolul opțional și legislația națională ce interzice discriminarea împotriva femeilor.	Activități de informare și sensibilizare incluse în planurile instituționale ale APC.	Autorități administrative centrale	Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității Organizațiile societății civile Partenerii de dezvoltare	2021-2024	<p>MAI- La inițiativa membrilor Asociației Femeilor din Poliție, au fost desfășurate activități de promovare a profesiei de polițistă. Acest lucru a fost posibil de realizat în cadrul proiectului “Femeile Inspiră” prin New Media Incubator, o inițiativă a Fundației Soros Moldova. Scopul proiectului a constituit consolidarea capacităților de:</p> <ul style="list-style-type: none"> - promovare a imaginii profesiei și sensibilizarea opiniei publice privind vocația de a fi polițistă, astfel încât să spargem stereotipurile că domeniul este doar pentru bărbați; - conștientizarea opiniei publice despre locul și rolul femeilor în Poliție; - familiarizarea cu condițiile angajării în Poliție și posibilele opțiuni (tipuri de funcții); - valorificarea femeilor din Poliție, care prin exemplul propriu, alături de colegii bărbați, contribuie 24/24 la o societate mai sigură; - creșterea atractivității profesiei în rândul tinerelor. <p>Prin intermediul proiectului s-au realizat 2 spoturi video, care au fost plasate pe pagina web oficială a Poliției, dar și a Asociației Femeilor din Poliție.</p> <p>1) https://politia.md/ro/content/politistele-inspira-un-proiect-o-provocare-o-motivare-pentru-femei,</p> <p>2) https://www.facebook.com/hashtag/newmediaincubator.</p> <p>Totodată în perioada anului 2021, angajații poliției au participat la următoarele evenimente:</p> <ul style="list-style-type: none"> - atelierul online la data de 20.01.2021 privind abordarea integrată a egalității de gen în departamentele de resurse umane ale agenților de frontieră și de aplicare a legii; - la cea de-a treia ședință a Comitetului de Coordonare a proiectului EVA „Promovarea egalității de gen în raioanele Cahul și Ungheni”; - la prezentare studiului „Percepțiile femeilor din Poliție privind fenomenul hărțuirii sexuale”, la inițiativa Asociației Femeilor din Poliție, realizat în cadrul Programului de granturi IMPULS cu suportul Suediei și implementat de Centrul de Drept al Femeilor; - la conferința on-line ce a avut loc la data de 12 mai 2021, pe platforma Zoom, „Cu privire la rezultatele Studiului de evaluare de cunoștințe, atitudini și practici privind donarea voluntară și neremunerată de sânge/componente sanguine a populației din Republica Moldova”; - Masa rotundă cu genericul „Consolidarea capacităților funcționarilor publici privind egalitatea de gen, integrarea dimensiunii de gen, bugetare în bază de gen, hărțuirea sexuală, leadership, Agenda Femeile, Pacea și Securitatea”, ce a avut loc la data de 08.06.2021, ora 10.00 -11.00 prin platforma Zoom; - conferința științifico-practică „Teoria și practica administrării publice” la data de 21.05.2021, prin platforma Zoom, cu articolul „Analiza cadrului normativ privind egalitatea de gen în cadrul Poliției”; - Trainingul Comunicare ANFASI ce a avut loc la data de 19 iunie și vor mai avea loc la 26 iunie și 3 iulie 2021, online pe platforma Zoom, Aceste sesiuni de instruire sunt oferite de către UN Women Asociațiilor de femei din Sectorul de Securitate cu scopul de a fortifica capacitățile și cunoștințele acestora, inclusiv competențele de comunicare. <p>MADRM- În anul 2020, prin HG nr. 442/2020 a fost modificată Strategia de alimentare cu apă și sanitație (2014-2030) și Planul de acțiuni pentru implementarea acesteia pentru anii 2010-2024 (HG 199/2014). Astfel, noua Strategie a fost revizuită și adaptată, inclusiv în domeniul respectării și conștientizării importanței dimensiunii de gen, Strategia prevede că „se va respecta dimensiunea de gen în domeniul gestionării resurselor de apă, precum și încurajarea participării mai active a femeilor în procesul de luare a deciziilor în acest domeniu, în scopul cultivării respectului față de protecția drepturilor omului”.</p>

						CEC- Prin Planul Strategic al CEC pentru anii 2020, instituția și-a trasat un obiectiv (2.2.) fortificarea CEC drept autoritate credibilă și orientată spre cetățean, care presupune și organizarea campaniilor specifice de informare pentru grupurile subreprezentate (diaspora, tineri, femei, persoane în etate, minorități etnice. să Această acțiune se regăsește și în planurile anuale ale Comisiei.
Discriminarea în bază de gen						
3.	Comitetul recomandă statului parte să modifice Legea cu privire la asigurării egalității de șanse între femei și bărbați și/sau Legea cu privire la asigurarea egalității pentru a include o definiție cuprinzătoare a discriminării împotriva femeilor ce va acoperi, pe lângă discriminarea directă și indirectă, și discriminarea în sfera publică și privată, precum și alte forme de discriminare, în conformitate cu Articolul 1 din Convenție.	Elaborarea proiectului de lege pentru revizuirea cadrului normativ privind asigurarea egalității și a mecanismului instituțional. Planul de acțiuni al Guvernului pentru perioada 2023 (obiectivul1.37): Proiect de lege aprobat de Guvern și prezentat Parlamentului.	Ministerul Justiției	Autorități publice centrale Organizațiile societății civile Parteneri de dezvoltare Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității	2023	
Acces la Justiție						
4.	Comitetul recomandă statului parte:					
	(a) Să modifice Articolul 78 din Codul contravențional pentru a elimina prevederile ce îi scutesc pe făptuitorii violenței împotriva femeilor de răspundere penală și pentru a încuraja femeile să raporteze cazurile de violență în bază de gen autorităților competente, fără teamă de stigmatizare,	Proiect de lege pentru modificarea unor acte normative.	Ministerul Justiției Ministerul Afacerilor Interne	Autorități publice centrale Procuratura Generală Organizațiile societății civile Parteneri de dezvoltare	2022	

	asigurându-le accesul la justiție penală;					
	(b) Să sporească gradul de conștientizare a femeilor, inclusiv a celor care aparțin grupurilor etnice minoritare, a femeilor cu dizabilități, a femeilor migrante, a femeilor în etate și a femeilor lesbiene, bisexuale și transsexuale, cu privire la drepturile lor și la căile de atac disponibile pentru a solicita aceste drepturi;	Activități incluse în planurile instituționale ale APC.	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale Ministerul Justiției Ministerul Afacerilor Interne Ministerul Educației, Culturii și Cercetării Agenția Relații Interetnice	Organizațiile societății civile Parteneri de dezvoltare Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității Avocatul Poporului	2021-2024	
	(c) Să asigure resurse umane, tehnice și financiare adecvate pentru asigurarea de asistență juridică garantată de stat, în conformitate cu Legea Nr. 196/2016 (Legea Nr. 45-XVI cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie);	Proiect de lege pentru aprobarea Strategiei pentru asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2021-2024 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 789/2020.	Ministerul Justiției Consiliul Național pentru Asistența Juridică Garantată de Stat	Organizațiile societății civile Parteneri de dezvoltare	2021-2024	CNAJGS- Pentru anul 2021, au fost anunțate concursuri de selectare a avocaților pentru acordarea asistenței juridice garantate de stat, de asemenea concursuri de selectare a para-juriștilor pentru acordarea asistenței juridice primare și a avocaților publici pentru acordarea asistenței juridice primare și calificate. În cadrul Oficiilor teritoriale CNAJGS sunt avocați specializați care acordă asistență juridică garantată de stat persoanelor victime ale infracțiunilor, lista avocaților specializați fiind periodic actualizată. La moment în cadrul Oficiilor teritoriale ale Consiliului activează 10 avocați publici, 443 avocați la cerere, 54 parajuriști care sunt implicați în procesul de acordare a asistenței juridice garantate de stat.
	(d) Să soluționeze aspectele legate de accesibilitatea fizică și informațională în instanțele de judecată, inclusiv lipsa acomodării rezonabile în cadrul proceselor judiciare și privarea de capacitatea legală pe motiv de dizabilitate.	Planul de acțiuni privind implementarea Programului național de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități pentru anii 2017 -2022 (obiectivul 7. activitatea 7.5) - activitatea care se desfășoară anual pe baza resurselor financiare disponibile.	Ministerul Justiției Consiliul Superior al Magistraturii	Organizațiile societății civile Parteneri de dezvoltare	2022	CSM- Reieșind din resursele bugetare alocate, unele instanțe de judecată au identificat mijloace financiare în vederea creării condițiilor necesare pentru accesul persoanelor cu dizabilități. Prin urmare, în perioada 2018-2020, unele instanțe au demarat procesul de amenajare a sediilor instanțelor în conformitate cu Normativul național în construcții NCM C.01.06-2007. La moment, din cele 20 de instanțe, în 12 instanțe judecătorești sunt create condiții de acces pentru persoanele cu dizabilități, alte 8 instanțe urmează să creeze condițiile după ce vor fi alocate resursele financiare necesare în acest sens sau amplasarea sediilor nu permite crearea unor astfel de condiții. În acest sens la intrare în clădirile instanțelor au fost amenajate rampe de acces, de asemenea în unele instanțe au fost întreprinse măsuri în vederea accesibilității ghișeul de informare cu privire la procesele judiciare precum și a fost accesibilizat grupul sanitar. Cu referire la Judecătoria Chișinău, menționăm că sediul nou Buiucani dispune de acces liber pentru persoanele cu nevoi speciale conform criteriilor/standardelor aprobate, sediile Central și Ciocana urmează să creeze condițiile după ce vor fi alocate resursele financiare necesare, pe când în sediile Râșcani și Centru nu sunt posibilități tehnice de creare a condițiilor necesare de acces a persoanelor cu nevoi speciale. Totodată, prin Hotărârea Parlamentului nr. 21 din 03.03.2017, a fost aprobat Planul de

						<p>construire a clădirilor noi și/sau de renovare a clădirilor existente, necesare pentru buna funcționare a sistemului instanțelor judecătorești. Astfel, în instanțele judecătorești unde nu este posibilă crearea condițiilor privind accesibilizarea sediilor instanțelor de judecată, a informației și proceselor judiciare potrivit cu necesitățile persoanelor cu dizabilități, acestea vor fi prevăzute în proiectele noi de construcții/reconstrucții a instanțelor de judecată.</p> <p>La fel în scopul realizării acțiunilor privind accesibilitatea informațională în instanțele de judecată din partea Programului pentru Justiție Transparentă, a oferit asistența tehnică și competențe în domeniul IT pentru a acorda asistență la implementarea proiectului de modernizare a Portalului Instanțelor Naționale de Judecată, precum și a site-ului web a Consiliului Superior al Magistraturii. Astfel, au fost modernizate paginile web ale instanțelor judecătorești de fond și de apel din Moldova și pagina web a Consiliul Superior al Magistraturii fiind introduse interfețe îmbunătățite și funcționalități avansate ce sunt accesibile persoanelor cu deficiențe de vedere și auz.</p> <p>Funcționalitățile de redactare a textelor, implementate în versiunile noi ale paginilor web, permit persoanelor cu nevoi speciale (cu deficiențe de vedere și auz) să modifice aspectul textului în funcție de necesitățile lor (de exemplu, să schimbe fontul și mărimea lui și să acomodeze accesibilitatea, contrastul și saturația culorilor). O altă caracteristică nouă a paginilor este sintetizatorul textului, care citește cu voce tot textul din pagină, făcând, astfel, informația despre activitatea instanțelor accesibilă tuturor persoanelor, inclusiv celor cu deficiențe de auz.</p> <p>Totodată, din cauza lipsei de specialiști unele instanțe întâmpină dificultăți la contractarea serviciilor interpreților în limbajul semnelor, pentru a asigura comunicarea între instanța și participant la proces cu dizabilitate de auz.</p> <p>În concluzie, prin hotărârile și acțiunile sale, Consiliul Superior al Magistraturii, s-a angajat ferm în realizarea acțiunilor incluse în Programului național de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități pentru anii 2017-2022, reacționând prevăzător și demonstrând o grijă permanentă privind subiectul abordat.</p>
--	--	--	--	--	--	---

Instrumente naționale pentru promovarea femeilor

5.	Comitetul recomandă statului parte:					
(a)	Să reia, fără întârziere, activitățile Comisiei guvernamentale pentru egalitatea între femei și bărbați sau să ia în considerare crearea unui alt organ de coordonare a mecanismelor de promovare a dimensiunii de gen în cadrul Cabinetului;	Proiect de modificare a Hotărârii Guvernului cu privire la Consiliul Național pentru Drepturile Omului nr. 65/2019.	Cancelaria de Stat (Consiliul Național pentru Drepturile Omului) Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	Autorități Publice Centrale Organizațiile societății civile Parteneri de dezvoltare	2022	
(b)	Să reia, fără întârziere, procesul legislativ de modificare a Legii 298/2012 cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și	Proiect de lege pentru revizuirea cadrului normativ privind asigurarea egalității și a mecanismului instituțional.	Ministerul Justiției	Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea	2023	

	eliminarea discriminării și asigurarea egalității, pentru a oferi Consiliului un mandat solid privind drepturile femeii și autoritatea de a emite hotărâri obligatorii și de a impune sancțiuni în cazuri de discriminare bazată pe criteriul de gen, cu alocarea resurselor adecvate;	Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2020-2023 (obiectivul 1.37).		Egalității		
	(c) Să asigure o coordonare eficientă între punctele focale locale de gen, unitățile de coordonare a dimensiunii de gen din cadrul diferitelor ministere, Direcția politici de asigurare a egalității între femei și bărbați din cadrul Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Comisia guvernamentală pentru egalitatea între femei și bărbați sau un organ alternativ de coordonare a aspectelor legate de dimensiunea de gen din cadrul Guvernului, prin definirea clară a mandatelor și responsabilităților acestora în implementarea legislației naționale și a cadrului de politici privind egalitatea de gen;	Proiect de modificare a Legii nr. 5/2006 cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați.	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale Autorități Publice Centrale	Organizațiile societății civile Parteneri de dezvoltare	2024	CEC- Prin dispoziția Președintelui CEC, în instituție este desemnată unitatea gender, responsabilă de coordonarea și implementarea politicilor de asigurare a egalității între femei și bărbați în activitatea Comisiei, conform prevederilor legislației în vigoare.
	(d) Să organizeze în mod sistematic instruire privind drepturile femeilor și egalitatea de gen pentru funcționarii	Integrarea subiectului în Planul anual de dezvoltare profesională a funcționarilor publici	Cancelaria de Stat Academia de Administrare Publică	Ministere, alte autorități publice centrale Autorități	2021-2024	CS- În perioada de raportare de către Cancelaria de Stat nu au fost realizate acțiuni pentru implementarea recomandării. MF- În conformitate cu Planul anual de dezvoltare profesională a funcționarilor publici din cadrul Ministerului Finanțelor pentru anul 2021, la data de 3 martie 2021, a fost organizată o activitate de instruire în format online cu tematica „Noile prevederi privind politica egalității

	publici la numirea inițială a acestora, să organizeze în mod regulat cursuri de perfecționare continuă și să monitorizeze progresul, cu scopul de a asigura integrarea dimensiunii de gen în toate sectoarele;	la comanda de stat.		publice locale Organizațiile societății civile Partenerii de dezvoltare		de gen și eliminarea discriminării împotriva femeilor”, desfășurată în colaborare cu Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, la care au participat 83 de angajați din cadrul ministerului. Totodată, în perioada 29-30 iunie 2021 urmează organizarea unui curs de instruire în format online cu tematica „Bugetarea sensibilă la gen”, desfășurat de către Academia de Administrare Publică în parteneriat cu UN Woman. AAP- A raportat despre finalizarea procesului de planificare pentru realizarea eficientă a activităților pe componenta instruire începând cu luna iulie a anului curent. Totodată, a lansat implementarea Proiectului de acordare a unui sprijin extins pentru consolidarea capacităților reprezentanților autorităților publice centrale și locale, inclusiv din sectorul Femei, Pace și Securitate (WPS) în aplicarea perspectivei de gen „Autoritățile publice - promotoare a egalității de gen” (2021 - 2022), realizat cu suportul Entității UN Women și finanțat de Guvernul Suediei și Uniunea Europeană, care va contribui semnificativ la realizarea Setului de măsuri, având ca obiective: > consolidarea capacităților funcționarilor/funcționarelor publici/publice din autoritățile publice centrale și locale și oficialilor locali în domeniul egalității de gen; > consolidarea cunoștințelor și capacităților tehnice ale funcționarilor/funcționarelor publici/publice și factorilor de decizie din cadrul raioanelor Cahul și Ungheni în domeniul bugetării sensibile la gen; > oferirea coaching-ului funcționarilor/funcționarelor publici/publice și oficialilor aleși privind abordarea integrată a egalității de gen și bugetarea sensibilă la gen în procesul de planificare a programelor; > consolidarea cunoștințelor personalului ministerelor cu atribuții de securitate, apărare și gestionare a finanțelor în domeniul egalității de gen, bugetării sensibile la gen, mainstreaming-ului de gen și leadership-ului; > conceptualizarea, proiectarea și digitizarea e-cursurilor în domeniul egalității de gen, integrării perspectivei de gen în politicile publice, hărțuirii sexuale etc.
	(d) Să organizeze în mod sistematic instruirii privind drepturile femeilor și egalitatea de gen pentru funcționarii publici la numirea inițială a acestora, să organizeze în mod regulat cursuri de perfecționare continuă și să monitorizeze progresul, cu scopul de a asigura integrarea dimensiunii de gen în toate sectoarele;	Integrarea subiectului în Planul anual de dezvoltare profesională a funcționarilor publici la comanda de stat.	Cancelaria de Stat Academia de Administrare Publică	Ministere, alte autorități publice centrale Autorități publice locale Organizațiile societății civile Partenerii de dezvoltare	2021-2024	CS- În perioada de raportare de către Cancelaria de Stat nu au fost realizate acțiuni pentru implementarea recomandării. MF- În conformitate cu Planul anual de dezvoltare profesională a funcționarilor publici din cadrul Ministerului Finanțelor pentru anul 2021, la data de 3 martie 2021, a fost organizată o activitate de instruire în format online cu tematica „Noile prevederi privind politica egalității de gen și eliminarea discriminării împotriva femeilor”, desfășurată în colaborare cu Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, la care au participat 83 de angajați din cadrul ministerului. Totodată, în perioada 29-30 iunie 2021 urmează organizarea unui curs de instruire în format online cu tematica „Bugetarea sensibilă la gen”, desfășurat de către Academia de Administrare Publică în parteneriat cu UN Woman. AAP- A raportat despre finalizarea procesului de planificare pentru realizarea eficientă a activităților pe componenta instruire începând cu luna iulie a anului curent. Totodată, a lansat implementarea Proiectului de acordare a unui sprijin extins pentru consolidarea capacităților reprezentanților autorităților publice centrale și locale, inclusiv din sectorul Femei, Pace și Securitate (WPS) în aplicarea perspectivei de gen „Autoritățile publice - promotoare a egalității de gen” (2021 - 2022), realizat cu suportul Entității UN Women și finanțat de Guvernul Suediei și Uniunea Europeană, care va contribui semnificativ la realizarea Setului de măsuri, având ca obiective: > consolidarea capacităților funcționarilor/funcționarelor publici/publice din autoritățile publice centrale și locale și oficialilor locali în domeniul egalității de gen; > consolidarea cunoștințelor și capacităților tehnice ale funcționarilor/funcționarelor

						publici/publice și factorilor de decizie din cadrul raioanelor Cahul și Ungheni în domeniul bugetării sensibile la gen; > oferirea coaching-ului funcționarilor/funcționarelor publici/publice și oficialilor aleși privind abordarea integrată a egalității de gen și bugetarea sensibilă la gen în procesul de planificare a programelor; > consolidarea cunoștințelor personalului ministerelor cu atribuții de securitate, apărare și gestionare a finanțelor în domeniul egalității de gen, bugetării sensibile la gen, mainstreaming-ului de gen și leadership-ului; > conceptualizarea, proiectarea și digitizarea e-cursurilor în domeniul egalității de gen, integrării perspectivei de gen în politicile publice, hărțuirii sexuale etc.
	(e) Să stabilească mecanisme de monitorizare a bugetării sensibile la dimensiunea de gen în toate sectoarele;	Implementarea Ordinului ministrului finanțelor nr. 209/2015 cu privire la aprobarea Setului metodologic privind elaborarea, aprobarea și modificarea bugetului. Identificarea și stabilirea setului de indicatori sensibili la gen pentru monitorizarea programelor bugetare, în conformitate cu Ordinul nr. 209/2015.	Ministerul Finanțelor Autorități publice centrale	Organizațiile societății civile Partenerii de dezvoltare	2024	
	(f) Să consolideze capacitatea Direcției politice de asigurare a egalității între femei și bărbați din cadrul Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale de a coordona și monitoriza implementarea legislației și a măsurilor de politici referitoare la egalitatea de gen, inclusiv Strategia pentru asigurarea egalității între femei și bărbați (2017–2021) și planurile de acțiuni aferente.	Elaborarea noului document de politică publică pe domeniul egalității de gen.	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale Autorități publice centrale	Organizațiile societății civile Partenerii de dezvoltare	2022	
Instituțiile naționale pentru drepturile omului						

6.	Comitetul recomandă statului parte:					
	(a) Să asigure resurse umane, tehnice și financiare corespunzătoare Oficiului Avocatului Poporului pentru a-i permite să-și îndeplinească în mod eficient mandatul său de promovare și protejare a drepturilor femeilor și a egalității de gen;	Planul național de acțiuni pentru drepturile omului (Domeniul de intervenție: Instituțiile naționale de protecție a drepturilor omului, Obiectivul I.) proiect de lege de modificare a Legii cu privire la Avocatul poporului 52/2014	Ministerul Justiției Ministerul Finanțelor	Avocatul Poporului Organizațiile societății civile Partenerii de dezvoltare	2022	<p>MF- Informația privind alocarea resurselor financiare în bugetul de stat pentru semestrul I al anului 2021 pentru autoritățile vizate:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oficiul Avocatului Poporului – aprobat 12,7 mil. lei, precizat 12,9 mil. lei. Finanțarea cheltuielilor la situația din 31.05.2021 s-a realizat în sumă de 4,2 mil. lei sau la nivel de 32,6%; - Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității – aprobat 4,7 mil. lei. Finanțarea cheltuielilor la situația din 31.05.2021 s-a realizat în sumă de 1,5 mil. lei sau la nivel de 31,9%. <p>OAP - De la data emiterii recomandării situația nu a cunoscut îmbunătățiri. În pofida faptului că în ultimii 3 ani bugetul Oficiului Avocatului Poporului (OAP) a fost majorat constant și a fost în corespundere cu sumele solicitate de instituție, în contextul situației de criză sanitară cauzate de virusul COVID-19, acesta a fost redus în decursul anului 2020 cu circa 15 la sută (comparativ cu suma alocată la începutul anului). Reducerea bugetului instituției s-a produs cu acordul OAP în condițiile de austeritate financiară, după ce instituția și-a revizuit prioritățile și activitățile planificate la început de an. Mijloacele financiare restituite de OAP în bugetul de stat au fost redirecționate în susținerea măsurilor de combatere a pandemiei de COVID-19.</p> <p>Totodată, cuantumul resurselor financiare alocate OAP pentru realizarea mandatului în anul 2021 este cu circa 32,5% mai mic față de resursele disponibile la începutul anului 2020. Dacă în 2020 reducerea bugetului a fost posibilă grație revizuirii compartimentelor de cheltuieli (destinate procurărilor de bunuri materiale și echipamente, anulării deplasărilor în interes de serviciu, trecerea la platformele online la organizarea unor activități planificate, identificarea surselor externe de finanțare sau achiziționarea serviciilor la un preț mai mic decât estimat inițial), care nu au afectat semnificativ realizarea atribuțiilor instituției, reducerea bugetului pentru anul 2021, în special nealocarea resurselor solicitate pentru realizarea atribuțiilor, ar putea afecta independența financiară a instituției. Bugetul alocat Oficiului Avocatului Poporului pentru anul 2021 este mai mic decât bugetul solicitat de instituție pentru realizarea mandatului în calitate de instituție națională de protecție a drepturilor omului.</p> <p>De asemenea, de la adoptarea de către Parlament a Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pentru anii 2018-2022, Oficiului Avocatului Poporului nu i-au fost distribuite alocații pentru finanțarea acțiunilor prevăzute în PNADO, cu termenul de realizare în 2018-2020, deși acestea au fost solicitate anual. În special, este vorba de reconstrucția sediului instituției conform cerințelor minime de securitate și sănătate a muncii, inclusiv adaptarea acestuia la necesitățile persoanelor cu dizabilități și crearea unor condiții prietenoase pentru copii.</p> <p>Imposibilitatea asigurării unor condiții de muncă sănătoase pentru personalul încadrat în oficiu, precum și nivelul scăzut de salarizare continuă a fi o provocare pentru Instituția Ombudsmanului și generează în continuare fluctuația de personal, care are un impact negativ asupra performanței instituției. În prezent, în cadrul Oficiului Avocatului Poporului își desfășoară activitatea 43 de persoane, inclusiv funcționari publici, personal încadrat în cabinetul Avocatului Poporului, personal de deservire tehnică și personalul reprezentanțelor teritoriale, iar 23 funcții cad sub incidența prevederilor HG nr. 942 din 22.12.2020 pentru stabilirea moratorului temporar privind încadrarea personalului din sectorul bugetar în funcțiile vacante înregistrate.</p>
	(b) Să asigure independența Avocatului Poporului	Asigurarea implementării Legii cu privire la Avocatul	Avocatul Poporului		2021-2024	<p><u>Selectarea și numirea.</u></p> <p>Autoritățile nu au întreprins nici o măsură în vederea implementării recomandării. Recomandarea Subcomitetului de acreditare al Alianței Globale a Instituțiilor Naționale de</p>

	<p>din cadrul Oficiului Avocatului Poporului și să implementeze pe deplin recomandările Subcomitetului de acreditare al Alianței globale a instituțiilor naționale pentru protecția drepturilor omului, în 2018.</p>	<p>poporului nr. 52/2014.</p>			<p>Protecție a Drepturilor Omului (GANHRI) s-a referit la modificarea procedurii de numire de către Parlament a Avocatului Poporului prin votul majorității absolute.</p> <p><u>Pluralism și diversitate.</u> Legea nr. 52 din 03.04.2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul) nu a fost modificată în sensul recomandării. Aceasta în continuare nu stabilește principiile de pluralism și diversitate a personalului OAP. Angajarea în cadrul Oficiului se realizează în baza Regulamentului cu privire la ocuparea funcției publice vacante prin concurs, aprobat prin HG nr. 201 din 11.03.2009. Totodată, în anunțul cu privire la organizarea concursului pentru ocuparea funcției publice vacante, se subliniază faptul că OAP promovează diversitatea forței de muncă și principiile meritocrației în context organizațional. Femeile și bărbații, persoanele cu dizabilități, reprezentanții minorităților etnice, lingvistice, religioase, persoanele cu HIV, persoanele LGBT sunt încurajate să aplice la concursul pentru ocuparea funcției publice vacante. Până în prezent, în cadrul concursurilor de angajare în cadrul OAP nu au participat reprezentanți ai grupurilor menționate.</p> <p>Un obstacol suplimentar este imposibilitatea adaptării clădirii la necesitățile persoanelor cu deficiențe locomotorii, senzoriale și alte dizabilități. Inaccessibilitatea fizică a sediului instituției nu doar împiedică angajarea persoanelor cu dizabilități, dar și creează impedimente serioase pentru implicarea acestora în acțiunile organizate de instituție și limitează accesul lor la Avocatul Poporului, ceea ce vine în contradicție cu Principiile de la Paris ,</p> <p><u>Finanțarea adecvată.</u> A se vedea informația de la pct. 6 (a).</p> <p><u>Interacțiunea cu sistemul internațional de protecție a drepturilor omului.</u> În perioada 2020-2021, urmare a depunerii, în ianuarie 2020, a Raportului alternativ cu privire la implementarea Convenției ONU pentru Eliminarea Discriminării împotriva Femeilor, OAP a depus Raportul privind implementarea recomandărilor Comisiei Europene contra Rasismului și Intoleranței a Consiliului Europei supuse implementării interimare (septembrie 2020) și Raportul alternativ către Comitetul ONU privind Drepturile Economice, Sociale și Culturale, la articolele din Convenție solicitate (ianuarie 2021). În prezent, OAP pregătește raportul alternativ în contextul celui de-al 3-lea ciclu de Evaluare Periodică Universală.</p> <p>La 2 septembrie 2019, OAP și-a prezentat opinia pe marginea angajamentelor voluntare și a inițiativei statului de a candida pentru calitatea de membru al Consiliului ONU pentru drepturile omului (CDO), mandatul 2020-2022, având în vedere situația privind respectarea drepturilor omului în plan intern și capacitatea, determinarea autorităților de a contribui la ameliorarea stării de lucruri în ce privește respectarea drepturilor și libertăților fundamentale în plan global. Opinia a fost diseminată între statele membre ale CDO, cu suportul Alianței Globale a Instituțiilor Naționale de Protecție a Drepturilor Omului.</p> <p>De fiecare dată când a fost solicitat, OAP a participat la întreprinderi cu raportorii speciali ai ONU sau oficialii organizațiilor internaționale și regionale și a furnizat informații cu privire la situația în domeniul drepturilor omului, contribuind astfel la elaborarea rapoartelor regionale și globale în domeniul drepturilor omului.</p> <p>Astfel, la 9 martie 2020, în cadrul vizitei de țară a delegației Consiliului Europei, Avocatul Poporului și reprezentanții OAP au avut o întrevedere cu Comisarul Consiliului Europei pentru Drepturile Omului, Dunja Mijatović, în cadrul căreia au discutat despre situația privind respectarea drepturilor omului în Republica Moldova.</p> <p>Reprezentanții instituției au avut întrevederi în format online cu experții Consiliului Europei și Raportorul special al ONU pe problemele sărăciei extreme și drepturile omului, Olivier De Schutter, și au contribuit informațional la elaborarea Raportului privind evaluarea</p>
--	--	-------------------------------	--	--	---

						<p>necesităților în domeniul drepturilor sociale în Republica Moldova, realizat în cadrul proiectului Consiliului Europei „Încadrarea cooperării pentru dezvoltarea drepturilor sociale în Republica Moldova” .</p> <p>Începând cu anul 2020, Instituția Ombudsmanului din Republica Moldova participă, anual, la elaborarea Raportului statelor membre ale Rețelei Europene a Instituțiilor Naționale de Protecție a Drepturilor Omului (ENNHRI) referitor la situația privind statul de drept în Europa .</p> <p>Constatăm că acțiunile incluse în pct. 6 (b) nu reflectă recomandările Subcomitetului de Acreditare al Alianței Globale a Instituțiilor Naționale de Protecție a Drepturilor Omului, care includ inter alia perfecționarea Legii nr. 52 din 03.04.2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul). Totodată, menționăm că în cadrul procedurii de acreditare a unei INDO sunt evaluate nu doar acțiunile instituției naționale de protecție a drepturilor omului, ci, primordial, eforturile statului în asigurarea unui bune funcționări și a unui mediu favorabil pentru instituție, pentru ca această să fie capabilă să-și realizeze eficient mandatul conform Principiilor de la Paris, deoarece asigurarea standardelor minime prevăzute de acest set de principii depinde, în mare măsură, de acțiunile întreprinse de stat. De aceea, în calitate de autoritate responsabilă pentru implementarea recomandărilor Subcomitetului de Acreditare considerăm necesar includerea autorităților guvernamentale competente, urmate de OAP, iar acțiunile din pct. 6 (b) urmează a fi revizuite.</p>
Măsuri speciale temporare						
7.	În conformitate cu articolul 4(1) din Convenție și cu recomandarea generală nr. 25 (2004) privind măsurile speciale temporare, Comitetul recomandă statului parte:					
	(a) Să introducă o cotă minimă de 40% de reprezentare a femeilor și a bărbaților în Guvern;	Proiect de modificare a legii cu privire la Guvern.	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale Cancelaria de Stat	Autorități Publice Centrale Organizațiile societății civile Partenerii de dezvoltare	2024	
	(b) Să furnizeze informații în următorul său raport periodic cu privire la implementarea cotei minime de 20% de reprezentare a femeilor în forțele de poliție;	Planul de acțiuni al Poliției privind creșterea ponderii și rolului femeilor în Poliție pentru perioada 2018 – 2020.	Ministerul Afacerilor Interne	Asociația Femeilor din Poliție	2024	La finele anului 2020 din totalul angajaților Poliției, ponderea femeilor este de 1873 (21,88%), inclusiv 320 (3,7%) femei se află în concediu de îngrijire a copilului. Astfel la finele anului 2020 cota minimă de 20% de reprezentare a femeilor în forțele de poliție a fost realizată. Informația privind ponderea femeilor în anul 2021, urmează a fi generalizată la finele semestrului (I) 2021.
	(c) Să sporească gradul de conștientizare a legiuitorilor, a factorilor de decizie, a altor funcționari publici și a angajatorilor din sectoarele public și privat cu privire la natura și importanța măsurilor speciale temporare pentru	Integrarea subiectului în Curricula de instruire pentru funcționarii publici.	Academia de Administrare Publică	Organizațiile societății civile Partenerii de dezvoltare	2024	

	realizarea egalității reale între femei și bărbați în toate domeniile reglementate de Convenție în care femeile sunt subreprezentate sau defavorizate;					
	(d) Să adopte măsuri speciale temporare pentru accelerarea accesului egal la funcții publice, educație și angajare în câmpul muncii pentru femeile din grupurile subreprezentate, precum femeile de etnie romă, femeile din rândul minorităților naționale, femeile din mediul rural, femeile în etate și femeile cu dizabilități.	<p>Acordarea serviciilor și măsurilor noi de ocuparea a forței de muncă, conform Legii nr.105/ 2018 cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj.</p> <p>Acțiuni incluse în proiectul următoarelor planuri de acțiuni pentru implementarea documentelor de politici în domeniul ocupării forței de muncă pentru sporirea gradului de incluziune în câmpul muncii a femeilor din diverse categorii.</p>	Ministerul Sănătății Muncii și Protecției Sociale (Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă) Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	Organizațiile societății civile Partenerii de dezvoltare	2021-2024	<p>MECC- Actualmente Ministerul Educației, Culturii și Cercetării este la etapa elaborării Programului pentru susținerea populației de etnie romă din Republica Moldova pe anii 2021 – 2025 (Planul de Acțiuni al Guvernului, acțiunea 7.43.2). Obiectivul specific nr. 2 al Programului prevede Asigurarea reprezentării și participării efective a populației de etnie romă în viața public, inclusiv în procesele decizionale. În proiectul Hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea Programului pentru susținerea populației de etnie romă din Republica Moldova pe anii 2021 – 2025 sunt propuse 13 acțiuni pentru realizarea obiectivului respectiv.</p> <p>ANOFM - În scopul prevenirii șomajului, creșterii șanselor de ocupare a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM), conform Legii nr. 105 din 14.06.2018 cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj care a intrat în vigoare din data de 10.02.2019, implementează, prin intermediul subdiviziunilor teritoriale pentru ocuparea forței de muncă (STOFM), măsuri de ocupare a forței de muncă, care includ măsuri de promovare a ocupării forței de muncă: servicii de ocupare a forței de muncă și măsuri active de ocupare a forței de muncă; programe de facilitare a ocupării forței de muncă precum și asigurarea de șomaj, acordate beneficiarilor săi, inclusiv și femeilor din grupurile subreprezentate, precum femeile de etnie romă, femeile din rândul minorităților naționale, femeile din mediul rural, femeile în etate și femeile cu dizabilități:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) servicii - informarea despre piața muncii; ghidarea în carieră; intermedierea muncii; reabilitarea profesională, servicii de preconcediere; 2) măsuri: formarea profesională a șomerilor prin cursuri de calificare, recalificare, perfecționare și specializare; instruirea la locul de muncă în cadrul unității pentru șomerii care nu au o profesie sau meserie; stagiul profesional; angajarea subvenționată; consultanță, asistență și sprijinirea inițierii unei afaceri, pentru șomerii care inițiază o activitate de antreprenariat, prin care își creează loc de muncă. <p>Pe parcursul semestrului I al anului 2021 ANOFM prin intermediul STOFM a lucrat cu 24341 femei aflate în căutarea unui loc de muncă, ceea ce constituie 47,7% din numărul total de persoane aflate în căutarea unui loc de muncă (51061).</p> <p>Pe parcursul semestrului I al anului 2021, la STOFM au fost înregistrate cu statut de șomer 8729 femei, ceea ce constituie 48,7% din numărul total de șomeri înregistrați în perioada respectivă (17911 șomeri). Au fost plasate în câmpul muncii 2224 femei șomere sau 25,5% din totalul femeilor înregistrate cu statut de șomer.</p> <p>După nivelul de studii 66% (5775 femei) dintre femeile înregistrate au studii primare, gimnaziale și liceale, medii generale, respectiv nu au nici o calificare/profesie, ceea ce le împiedică să se încadreze în câmpul muncii. 15,7% (1369 femei) – au absolvit studii secundar profesionale, 10,4% (912 femei) – studii superioare și cca. 7,7% (673 femei) – studii medii de specialitate (colegii).</p> <p>Analizând structura femeilor beneficiare de servicii și măsuri de ocupare a forței de muncă, se conturează următoarele:</p> <p>Pe parcursul semestrului I al anului 2021 - 22495 femei au beneficiat de servicii de</p>

					<p>informare sau 48,4% din totalul beneficiarilor (art. 25 din Legea 105/2018). 7709 femei au beneficiat de servicii de intermediere a muncii sau 48,5% din totalul beneficiarilor (art. 27 din Legea 105/2018). De servicii de preconcediere a muncii au beneficiat 63 femei sau 34% din totalul persoanelor (art. 28 din Legea 105/2018).</p> <p>Au absolvit cursuri de formare profesională 311 șomeri, din care 198 femei. Au absolvit cursuri de calificare: 142 femei, 42 femei au urmat un curs de recalificare, iar 14 femei au absolvit un curs de perfecționare. Ca rezultat al absolvirii cursurilor de formare profesională, 157 femei au fost plasate în câmpul muncii sau 79,3% din total absolvenți femei, inclusiv trecători.</p> <p>Acțiunea privind certificarea cunoștințelor a fost pilotată cu susținerea proiectului MiDL și OIM, iar în curând urmează să fie implementată măsura de certificare a cunoștințelor dobândite în contexte de educație non-formală și informală cu implicarea STOFM.</p> <p>Subvenționarea locurilor de muncă se organizează pentru șomerii care necesită suport pe piața muncii, în scopul facilitării integrării acestora pe piața muncii. Pe parcursul semestrului I al anului 2021 au fost angajați 195 șomeri, dintre care 93 femei (47,7%). Stimularea mobilității forței de muncă. Pe parcursul semestrului I al anului 2021, 22 de femei au beneficiat de îndemnizații de mobilitate a forței de muncă din totalul de 49 de șomeri (44,9%).</p> <p>Femeile înregistrate cu statut de șomer au beneficiat și de alte servicii și măsuri de ocupare a forței de muncă, cum ar fi ghidarea în carieră, participarea la activități de recrutare/târguri, subvenționarea pentru inițierea unei afaceri. La fel acestea beneficiază de subvenții pentru inițierea activităților de antreprenoriat (art. 39 din Legea 105/2018). La moment sunt în proces de perfectare mai multe dosare, dintre care inclusiv au aplicat și femei.</p>
Stereotipuri					
8.	Comitetul își reiterează recomandarea anterioară (CEDAW/C/MDA/CO/4-5, par. 18) și recomandă statului parte:				
(a) Să consolideze capacitatea mass-mediei și a funcționarilor publici relevanți cu privire la utilizarea limbajului sensibil la gen și să aplice interdicția de a utiliza limbaj sexist în Legea presei, Legea cu privire la publicitate și Codul audiovizualului;	Activități incluse în planurile instituționale.	Consiliul Audiovizualului Autorități publice centrale	Organizații mass-media Organizațiile societății civile Partenerii de dezvoltare	2021-2024	<p>CA- Codul serviciilor media audiovizuale, la art. 18 „Egalitatea de gen”, interzice utilizarea limbajului sexist în serviciile media audiovizuale: (1) „Furnizorii de servicii media promovează în activitatea acestora principiul egalității între femei și bărbați” (2) „La difuzarea programelor audiovizuale, furnizorii de servicii media respectă principiul egalității între femei și bărbați” (3) „Este interzisă utilizarea limbajului sexist și a scenelor de violență și comportament degradant față de femei și bărbați în serviciile media audiovizuale”. Subsidiar, art. 13 alin. (6) lit. b) din același Cod statuează că „în cadrul programelor audiovizuale de știri și de dezbateri, de informare în probleme de interes public, de natură politică, economică, socială sau culturală trebuie să fie respectate evitarea oricăror forme de discriminare”, iar la art. 11 alin (2) lit. a): „Sunt interzise programele audiovizuale: a) susceptibile de a propaga, incita, promova sau justifica ura rasială, xenofobia, antisemitismul sau alte forme de ură fondate pe intoleranță sau pe discriminarea pe criterii de sex, de rasă, de naționalitate, de religie, de dizabilitate sau de orientare sexuală”. Consiliul Audiovizualului a aprobat, prin Decizia nr. 61/219 din 30 decembrie 2019, Regulamentul privind conținuturile audiovizuale, conform căruia, la pct. 51 lit. a): „În programele audiovizuale sunt interzise: a) limbajul instigator la ură”.</p> <p>Astfel, Consiliul Audiovizualului monitorizează, în conformitate cu prevederile Codului serviciilor media audiovizuale, serviciile de programe ale furnizorilor de servicii media audiovizuale la capitolul limbaj sensibil la gen și instigator la ură, iar posturile de televiziune și radio care admit încălcarea acestor principii în programele difuzate sunt sancționați conform prevederilor legislației audiovizuale (informația poate fi consultată în rapoartele de activitate ale Consiliului Audiovizualului pe adresa electronică a autorității: audiovizual.md, la Rubrica Rapoarte).</p> <p>MAI - În Planul anual de activitate al Poliției pentru anul 2021, au fost stabilite acțiuni cu</p>

						privire la implementarea Ghidului de comunicare și informare publică al MAI privind managementul comunicării în situații de criză, activitatea echipei de comunicare și informare publicată în situații de criză.
	(b) Să sporească gradul de conștientizare a publicului larg pentru a elimina stereotipurile discriminatorii bazate pe gen în ceea ce privește rolurile și responsabilitățile femeilor și ale bărbaților în familie și în societate;	Activități incluse în proiectul următorului document de politică publică în domeniul asigurării egalității de șanse între femei și bărbați.	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	Autorități publice centrale Autorități publice locale Organizațiile societății civile, Partenerii de dezvoltare	2021-2024	
	(c) Să accelereze adoptarea planului național de acțiuni pentru implementarea Strategiei intersectoriale de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale și să asigure alocarea de resurse umane, tehnice și financiare corespunzătoare pentru implementarea acesteia;	Promovarea proiectului Planului național de acțiuni pentru implementarea strategiei intersectoriale privind dezvoltarea abilităților și competențelor parentale și asigurarea alocării resurselor umane, tehnice și financiare adecvate pentru punerea sa în aplicare.	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	Autorități publice centrale Organizațiile societății civile, Partenerii de dezvoltare	2021-2024	A constituit un Grup de lucru care a elaborat un proiect al Planului național de acțiuni pentru implementarea Strategiei intersectoriale privind dezvoltarea abilităților și competențelor parentale. Prin scrisoarea nr. 03/1-09/5825 din 22.10.2020 au fost solicitate opiniile și propunerile pentru îmbunătățirea proiectului prenotat de către autoritățile publice centrale interesate. În Planul de activitate al MECC, aprobat prin Ordinul ministrului nr. 51 din 25.01.2021, în cadrul Obiectivului general nr. 9: Asigurarea coeziunii sociale pentru oferirea unei educații de calitate; Obiectivul specific nr. 9.1: Asigurarea educației parentale eficiente în vederea îmbunătățirii practicilor de îngrijire și educație a copiilor este inclusă acțiunea 9.1.2 Elaborarea Planului de acțiuni pentru anii 2021- 2022 privind implementarea Strategiei intersectoriale de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale pentru anii 2016-2022.
	(d) Să continue eforturile de revizuire a programelor și manualelor școlare pentru a elimina orice stereotipuri discriminatorii pe bază de gen și să ofere programe de consolidare a capacităților pentru profesori, pentru a asigura că aceștia nu perpetuează și nu tolerează astfel de stereotipuri.	Includerea în Planul instituțional de acțiuni a activităților de revizuire a manualelor școlare în contextul reformei curriculare.	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	Organizațiile societății civile, Partenerii de dezvoltare	2021-2024	În Planul de activitate al ministerului (PA MECC) (Ordinul ministrului nr. 51 din 25.01.2021), în cadrul Obiectivului general nr. 7: Îmbunătățirea managementului resurselor în educație, Obiectivul specific nr.7.4: Asigurarea cu manuale și alte materiale didactice este inclusă acțiunea 7.4.1. Evaluarea și reeditarea manualelor școlare (Planul de activitate a Guvernului (PAG) 7.6.4).

Violența bazată pe gen împotriva femeilor

9. Reamintind observațiile sale finale anterioare (CEDAW/C/MDA/CO/4-5 par. 20) și recomandarea generală Nr. 35 (2017) privind violența bazată pe gen împotriva femeilor, actualizând

recomandarea generală Nr. 19, Comitetul recomandă ca statul parte:					
(a) Să elimine barierele și stigma ce descurajează femeile să raporteze cazurile de violență bazată pe gen autorităților competente, inclusiv prin sensibilizarea și instruirea reprezentanților din domeniul justiției sau poliției;	Planul de acțiuni a Guvernului prevede elaborarea noului plan de acțiuni: (Obiectiv 6.9, activitatea 6.9.5) pentru anii 2021-2023 privind punerea în aplicare a Strategiei naționale de prevenire și combatere a violenței împotriva femeilor și a violenței în familie.	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale Ministerul Afacerilor Interne Ministerul Justiției Institutul Național al Justiției	Organizațiile societății civile Partenerii de dezvoltare	2021-2024	<p>MAI- a examinat proiectul HG pentru modificarea HG nr.281/2018 cu privire la aprobarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a violenței față de femei și a violenței în familie pe anii 2018- 2023 a Planului de acțiuni pentru anii 2018-2020 privind implementarea acesteia, fiind înaintate propuneri.</p> <p>În contextul organizării și desfășurării programelor de instruire a polițiștilor, în perioada semestrului I al anului curent, în cadrul Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI, au fost realizate următoarele acțiuni la acest aspect:</p> <p>1) cu tematica „Violența în familie (bazată pe gen)”:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dispoziției IGP nr.10 din 12.01.2021, pentru 50 persoane; - dispoziției IGP nr.49 din 04.02.2021, pentru 60 persoane; - dispoziției IGP nr.97 din 26.02.2021, pentru 59 persoane; - dispoziției IGP nr.125 din 12.03.2021, pentru 60 persoane. <p>2) În cadrul Facultății Drept, ordine publică și securitate civilă, la instruirea tradițională a studenților, (domeniul de formare profesională Drept, domeniul de formare profesională Protecția persoanelor și a proprietății), inclusiv și în cadrul studiilor de masterat, periodic sunt desfășurate ore cu tematica „Violenței bazată pe gen”;</p> <p>3) La 23.06.2021, în cadrul Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI s-a desfășurat seminarul online cu genericul „Justiția în interesul copiilor în Republica Moldova”. La acest eveniment au participat funcționari publici cu statut special din cadrul MAI și altor instituții de drept, inclusiv personalul didactic, studenți și masteranzi ai Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI.</p> <p>În cadrul seminarului, Dna Mariana Gornea, Procuror, șef al Secției justiție juvenilă din cadrul Procuraturii Generale a vorbit despre cadrul legal și instituțional al Justiției în interesul copiilor din Republica Moldova, în special despre noul serviciu regional de asistență integrată a copiilor victime/martori ai infracțiunilor (modelul Barnahus), despre modalitatea de funcționare a Centrelor regionale de asistență în contextul Hotărârii de Guvern nr.708 din 27.12.2019 și audierea în condiții speciale a copiilor sub vârsta de 14 ani, victime/martori ai infracțiunilor. Evenimentul a fost organizat în cadrul cursului HELP „Justiția în interesul copilului” al Programului HEPL (al Consiliului Europei) în cooperare cu Facultatea Drept, securitate civilă și ordine publică a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI.</p> <p>Menționăm despre participarea angajaților Inspectoratului General al Poliției de Frontieră a MAI, în perioada semestrului I al anului în curs, la următoarele activități de instruire:</p> <p>1) la data de 03.03.2021 – un angajat al IGPF a participat la cursul de instruire cu genericul „Eu decid. E timpul pentru egalitate”, în cadrul proiectului „UN WOMEN Moldova”, organizat de către ONU, în regim online;</p> <p>2) la data de 07.04.2021, un reprezentant al IGPF a participat la ședința Tehnică de Coordonare în domeniul Antitrafic și Gender, organizat de către Misiunea OSCE, în format online;</p> <p>3) în perioada 21.06.2021 – 19.07.2021 – trei angajați ai IGPF participă la cea de-a 29-a ediție a cursului de instruire pentru femei în funcții de conducere, organizat de către OSCE, desfășurat în regim online.</p> <p>INJ- Pe parcursul primului semestru al anului 2021, a fost realizat un curs de instruire online în domeniul: „Investigarea și examinarea infracțiunilor privind violența în familie” (17-18 iunie), fiind instruite 32 de persoane, dintre care 15 judecători și 17 procurori.</p>
(b) Să aloce resurse suficiente pentru acordarea compensațiilor	Activități incluse în planurile instituționale ale APC.	Ministerul Justiției Ministerul Sănătății,	Autorități publice centrale	2024	

	financiare victimelor violenței în familie în temeiul Legii Nr. 196/2016 și victimelor altor infracțiuni de violență bazată pe gen, în temeiul Legii Nr. 137/2016 cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor;		Muncii și Protecției Sociale			
	(c) Să aloce resurse umane, tehnice și financiare corespunzătoare pentru implementarea eficientă a Strategiei naționale de prevenire și combatere a violenței față de femei și a violenței în familie (2018 - 2023) și a planului de acțiuni aferent, pentru a asigura că victimele violenței au acces la adăposturi și servicii de asistență, inclusiv la tratament, consiliere psihosocială și asistență juridică în orice parte a statului parte;	Planul de acțiuni a Guvernului prevede elaborarea noului plan de acțiuni: (Obiectiv 6.9, activitatea 6.9.5) pentru anii 2021-2023 privind punerea în aplicare a Strategiei naționale de prevenire și combatere a violenței împotriva femeilor și a violenței în familie. Asigurarea aplicabilității Metodologiei de aplicare a Procedurii de organizare instituțională și de intervenție a lucrătorilor instituțiilor de învățământ preuniversitar în cazurile de abuz, neglijare, exploatare, trafic al copilului aprobat prin Ordinul MECC nr. 858/2013.	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale Ministerul Justiției Ministerul Afacerilor Interne Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	Uniunea Avocaților Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat Organizațiile societății civile Partenerii de dezvoltare Autorități publice locale	2021	MECC- PA MECC , Obiectivul general nr.2: Sporirea accesului și a gradului de participare la educație și formarea profesională pe parcursul întregii vieți, Obiectivul specific nr. 2.7: Asigurarea unui mediu școlar protectiv, capabil să prevină violența față de copii și să intervină prompt pentru identificarea, referirea și asistența copiilor victime ale violenței este inclusă acțiunea 2.7.1. Revizuirea Procedurii de organizare instituțională și de intervenție a lucrătorilor instituțiilor de învățământ în cazurile de abuz, neglijare, exploatare, trafic al copilului, a indicatorilor și instrumentelor de monitorizare.
	(d) Să ofere finanțare corespunzătoare organizațiilor societății civile din regiunea transnistreană, ce oferă sprijin și asistență accesibilă și incluzivă femeilor victime ale	Susținerea inițiativelor eligibile ale organizațiilor societății civile din regiunea transnistreană ce participă la competițiile de	Cancelaria de Stat (Biroul politici de Reintegrare) Ministerul Sănătății, Muncii și	Organizațiile societății civile Partenerii de dezvoltare	2021-2024	Biroul politici de Reintegrare a încurajat și a sprijinit constant toate inițiativele organizațiilor societății civile de pe malul drept al râului Nistru și a partenerilor internaționali, de conlucrare și suport cu organizațiile societății civile din regiunea transnistreană, în special prin intermediul diverselor programe și proiecte de asistență externă din domeniul protecției drepturilor femeilor și promovării dimensiunii de gen. Astfel, printre principalii parteneri internaționali care sprijină ONG-urile din regiunea transnistreană în promovarea și protecția drepturilor femeilor sunt Guvernul Suediei, Guvernul Britanic, PNUD Moldova, UN Women Moldova, UE, OSCE, OIM, ș.a.

	<p>violenței bazate pe gen și să depună în continuare eforturi pentru a sensibiliza autoritățile de facto din regiunea transnistreană cu privire la necesitatea de a asigura disponibilitatea acestor servicii;</p>	<p>proiecte finanțate de către donatorii externi și prin care se acordă suport și asistență accesibilă și incluzivă femeilor victime ale violenței bazate pe gen, cu includerea și abordarea constantă a subiectului și în cadrul grupurilor de lucru sectoriale pentru promovarea măsurilor de consolidare a încrederii în vederea îmbunătățirii situației pe această filieră</p> <p>Ghidurile pentru solicitanți implementate în cadrul programelor de asistență corespunzătoare ajustate.</p>	<p>Protecției Sociale</p>			<p>Majoritatea inițiativelor susținute se realizează sub umbrela programului măsurilor de consolidare a încrederii dintre ambele maluri cu scopul îmbunătățirii condițiilor de trai a locuitorilor din regiune și apropierii de standardele naționale și internaționale în domeniul drepturilor omului.</p> <p>În 2020, UN Women, cu suportul financiar al Guvernului Suediei au realizat următoarele inițiative, cu implicarea ONG-urilor de pe ambele maluri ale Nistrului, printre care:</p> <ul style="list-style-type: none"> - furnizarea serviciilor de consiliere, asistență juridică primară și calificată, suport psihologic și social, plasament victimelor violenței în familie, în special pe perioada pandemică, victimelor și supraviețuitorilor violenței împotriva femeilor, violenței domestice, inclusiv din regiunea transnistreană. Activitățile au fost desfășurate prin intermediul Coaliției Naționale “Viața fără violență în familie!”, cu implicarea ONG-urilor de pe malul stâng al Nistrului, printre care „Women’s Initiatives”/„Jenskie Initiativi”, „Interacțiune”, „Resonance” și altele. - sprijinirea abilitării femeilor care trăiesc cu HIV, printr-un program de mentorat adaptat, inclusiv din regiunea transnistreană, prin A.O. ”Mamele pentru Viață”. - Realizarea unei evaluări rapide a violenței bazate pe gen „Nevoile femeilor afectate de violența domestică și răspunsul sistemic în contextul crizei COVID-19”, subliniind unele aspecte critice din regiunea transnistreană. - în martie – aprilie 2020, UN Women Moldova cu suportul Suedez a acordat echipamente de protecție personală către 3.279 asistenți sociali din toată țara, din regiunea transnistreană. Acestea au inclus măști de protecție produse local, mănuși și soluții dezinfectante, pentru a răspunde mai bine nevoilor celor mai vulnerabile grupuri de persoane, inclusiv din perspectiva de gen. În cadrul Proiectului ”Cooperarea în Domeniul Combaterii Violentei Bazate pe Gen (VBG) pe ambele maluri ale râului Nistru (octombrie 2020 - martie 2023)”, Fondul pentru Prevenirea Conflictelor, susținut de către Guvernul Britanic, prin intermediul Ambasadei Marii Britanii la Chișinău, se acordă asistență Centrului de dezvoltare și susținere a inițiativelor cetățenilor ”Resonance” din regiunea transnistreană, în vederea îmbunătățirii politicilor cu privire la domeniul VBG în regiune prin alinierea standardelor între cele două maluri ale Nistrului în ceea ce privește problema VBG, dar și a calității serviciilor pentru supraviețuitorii/victimelor violenței bazate pe gen din regiune. <p>Pe componenta Organizației Internaționale pentru Migrație din cadrul Programului comun al ONU “Consolidarea drepturilor omului pe ambele maluri ale Nistrului” (iulie 2019 – iunie 2022), OIM susține pe malul stâng al Nistrului telefonul de încredere pentru prevenirea și combaterea violentei în familie 0-800-99-800, gestionat de ONG-ul ”Interacțiune”, ca unul dintre cele mai importante instrumente pentru diseminarea mesajelor de prevenire a violenței în familie și pentru identificarea victimelor violenței în familie din regiune. De asemenea, toate proiectele finanțate de către Uniunea Europeană în cadrul Programului de măsuri pentru consolidarea încrederii dintre ambele maluri, sunt selectate în baza criteriului abordări bazate pe gen și drepturile omului.</p>
	<p>(e) Să îmbunătățească colectarea datelor privind toate formele de violență bazată pe gen, inclusiv violența economică și psihologică, dezagregate în funcție de sex, vârstă, etnie, locație geografică, dizabilitate și relația</p>	<p>Revizuirea/ajustarea sistemelor de colectare a datelor.</p>	<p>Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale Ministerul Afacerilor Interne Ministerul Justiției Ministerul</p>	<p>Organizațiile societății civile Partenerii de dezvoltare Procuratura Generală</p>	<p>2021-2024</p>	<p>MAI- Serviciul tehnologiei informaționale al MAI, în vederea actualizării și modificării Ordinului interdepartamental al PG, MAI, SV și CCCEC nr. 121/254/286-O/95 din 18.07.2008 privind evidența unică a infracțiunilor, a cauzelor penale și a persoanelor care au săvârșit infracțiuni, a recepționat mai multe propuneri privind modificarea și completarea ordinului în referință, inclusiv și pe domeniul ce vizează infracțiunile bazate pe gen (violenta în familie, infracțiunile cu caracter sexual). Propunerile înaintate se atribuiau la necesitatea completării fișelor și a indicatorilor cu categorii referitoare la toate formele de violență în familie, modalitatea de manifestare a acțiunilor violenței sexuale, a relațiilor dintre făptuitor și victimă, etc.</p>

	dintre victimă și făptuitor, pentru a permite funcționarilor publici relevanți să monitorizeze eficacitatea legislației, a politicilor și practicilor relevante în prevenirea și reducerea violenței bazate pe gen;		Educației, Culturii și Cercetării			
	(f) Să accelereze ratificarea Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (Convenția de la Istanbul).	Conform Planului Național de Acțiuni pentru Drepturile Omului, se prevede: Elaborarea proiectului de lege privind ratificarea Convenției de la Istanbul pentru 2022. Recomandarea este inclusă în acțiunile de urmărire.	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Justiției Ministerul Educației, Culturii și Cercetării Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene	Organizațiile societății civile Partenerii de dezvoltare	2022	MAEIE- privind ratificarea Convenției de la Istanbul: odată cu adoptarea de către Guvern a proiectului de lege privind ratificarea Convenției de la Istanbul (HG nr. 716/2019) și transmiterea setului de documente în adresa Parlamentului, executivul și-a îndeplinit atribuțiile funcționale în ce privește procedura de ratificare a unui tratat internațional. Adițional, în contextul viitoarei legislaturi și a unui nou guvern, MSMPS poate avansa ideea agreării de către Parlament și Guvern, conform practicii anterioare, a unui calendar comun al proiectelor prioritare pe care să le adopte noul Parlament, astfel contribuind la accelerarea ratificării Convenției, în conformitate cu recomandarea CEDAW.
Traficul și exploatarea prostituției						
10.	Comitetul recomandă statului parte:					
	(a) Să intensifice cooperarea între autoritățile de aplicare a legii și serviciile sociale în identificarea victimelor diferitelor forme de trafic și îndreptarea acestora către serviciile corespunzătoare;	Elaborarea noului Plan de acțiuni privind implementarea Strategiei de prevenire și combatere a traficului de ființe umane.	Cancelaria de Stat Autorități publice centrale	Organizațiile societății civile Partenerii de dezvoltare	2021	CS- Proiectul Planului de acțiuni pentru anii 2021-2022 privind implementarea Strategiei de prevenire și combatere a traficului de ființe umane a fost elaborat, supus avizării, iar la 08.04.2021 a avut loc ședința grupului de lucru care a examinat divergențele constatate și a definitivat proiectul hotărârii de Guvern. Proiectul urmează a fi prezentat noului Guvern spre aprobare. Proiectul conține și acțiuni menite să intensifice cooperarea între autorități în identificarea victimelor diferitelor forme de trafic și îndreptarea acestora către serviciile corespunzătoare. MAI- În perioada decembrie 2020 – ianuarie 2021, au avut loc 6 ședințe de lucru online în vederea elaborării noului Plan de acțiuni pentru perioada 2021-2023 în vederea implementării Strategiei naționale de prevenire și combatere a traficului de ființe umane pentru anii 2018-2023, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 461/2018. Ședințele de lucru au întrunit reprezentanți ai autorităților publice centrale (APC), autorităților publice locale (APL), organizațiilor necomerciale (ONG), organizațiilor internaționale și s-au axat pe secțiunile din Strategia națională: Măsuri generale, Prevenire, Asistență și Protecție, Pedepsire, Parteneriat internațional. Proiectul Planului de acțiuni este supus procedurii oficiale de aprobare. De asemenea, în perioada semestrului I, 2 reprezentanți ai IGPF au participat în cadrul Grupului de lucru interministerial pentru elaborarea proiectului hotărârii de Guvern privind

						<p>modificarea hotărârii Guvernului nr. 461/2018 cu privire la aprobarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a traficului de ființe umane pentru anii 2018-2023 și a Planului de acțiuni pentru anii 2018-2020 privind implementarea acesteia.</p> <p>Totodată, în vederea consolidării cooperării între autoritățile de aplicare a legii, la data de 10.05.2021, un reprezentant al IGPF a participat la Reuniunea șefilor unităților de combatere a contrabandei cu migranți și traficul de ființe umane, organizat anual sub auspiciul OEP Europol, de către Centrul European pentru Combaterea Contrabandei cu Migranți.</p>
	(b) Să consolideze reziliența femeilor din regiunea transnistreană și Găgăuzia, a femeilor fără acte și apatride și a femeilor de etnie romă față de trafic, prin promovarea oportunităților educaționale și de generare a veniturilor pentru femei și fete și familiile acestora;	Elaborarea noului Plan de acțiuni privind implementarea Strategiei de prevenire și combatere a traficului de ființe umane.	Cancelaria de Stat Autorități publice centrale	Organizațiile societății civile Partenerii de dezvoltare	2021	CS- Proiectul Planului de acțiuni pentru anii 2021-2022 privind implementarea Strategiei de prevenire și combatere a traficului de ființe umane a fost elaborat, supus avizării, iar la 08.04.2021 a avut loc ședința grupului de lucru care a examinat divergențele constatate și a definitivat proiectul hotărârii de Guvern. Proiectul urmează a fi prezentat noului Guvern spre aprobare.
	(c) Să adopte proiectul Concepției Mecanismului național de referire pentru protecția și asistența victimelor infracțiunilor (2020-2030) și să consolideze serviciile de protecție și asistență accesibile victimelor, inclusiv servicii medicale, consiliere psihosocială și asistență juridică gratuite, adăposturi, programe de reabilitare și reintegrare, prin alocarea resurselor bugetare suficiente și cooperarea cu profesioniștii din domeniul sănătății și alți furnizori de servicii;	Acțiunea prevăzută în Planul de acțiuni al Guvernului: Dezvoltarea și promovarea conceptului Mecanismului Național de Referire pentru protecția și asistența victimelor infracțiunilor (Obiectivul 6.9, activitatea 6.9.3).	Ministerul Sănătății Muncii și Protecției Sociale	Autorități publice centrale Organizațiile societății civile Partenerii de dezvoltare	2021	
	(d) Să consolideze capacitățile poliției și ale altor ofițeri de aplicare a legii cu privire la metodele de	Includerea activităților în Planul de acțiuni pentru perioada următoare (2021-2023) privind	Ministerul Afacerilor Interne	Organizațiile societății civile Partenerii de dezvoltare	2021-2024	MAI- Pe lângă faptul că, proiectul noului Plan de acțiuni asigură o continuitate a realizării primei etape și răspunde obiectivelor și rezultatelor așteptate stabilite conform Strategiei naționale, acesta conține și acțiuni care vor contribui la implementarea recomandărilor înaintate de către mecanismele internaționale de evaluare pe domeniu: Departamentul de Stat al SUA, care anual publică Raportul său privind situația traficului de persoane, dar și

	investigare sensibile la dimensiunea de gen în cazurile de trafic;	implementarea Strategiei de prevenire și combatere a traficului de ființe umane pentru anii 2018-2023.				<p>recomandările Raportului Grupului de experți privind lupta împotriva traficului de ființe umane (GRETA) în contextul celei de-a treia runde de evaluare a Republicii Moldova în implementarea Convenției Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane, publicat recent în decembrie 2020. În conformitate cu Planul desfășurării cursurilor de perfecționare/specializare/recalificare ale angajaților subdiviziunilor MAI, în anul de studii 2020-2021, organizate de către Direcția dezvoltare profesională a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI, care a fost aprobat prin ordinul MAI nr.280/2020, în perioada 22.02.2021-26.02.2021 a fost desfășurat Curs (online) de perfecționare/specializare cu tematica „Activitatea de prevenire și combatere a traficului de ființe umane”, care a urmărit acoperirea unui subiect în domeniul „Asistenței victimelor traficului de ființe umane prin abordări bazate pe drepturile omului” și a inclus inclusiv și tematicile pe domeniul în cauză, la care au participat 25 de salariați ai Poliției (femei – 6, bărbați – 19) dintre care: ofițeri de urmărire penală – 4; ofițeri de investigații – 21.</p> <p>La fel, în vederea asigurării unei continuități a procesului de instruire, a planificării activităților de dezvoltare profesională, cât și în scopul consolidării cunoștințelor angajaților poliției, pentru Planul de instruire 2021-2022, urmează să fie prevăzută tematica ce ține de „Metode de investigare sensibile la dimensiunea de gen în cazurile de trafic de ființe umane”, cât și instruirea personalului orientată pe aspectele de gen, privind normele legale referitoare la traficul de ființe umane.</p> <p>În procesul de definitivare a proiectului noului Plan de acțiuni pentru anii 2021-2023 privind implementarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a traficului de ființe umane pentru anii 2018-2023, reprezentanții IGPF au estimat costurile necesare implementării acțiunii privind instruirea polițiștilor de frontieră din punctele de trecere privind aspectele identificării potențialelor victime ale traficului de ființe umane și acțiunile ulterioare, fiind înaintate propuneri în adresa Cancelariei de Stat.</p>
	(e) Să abroge Articolul 89(1) din Codul contravențional pentru decriminalizarea femeilor aflate în mediul prostituției și să ofere oportunități alternative de generare a veniturilor, programe educaționale și programe de ieșire din mediul prostituției;	<p>Analiza practicilor judiciare, a bunelor practici internaționale, și după caz modificarea legislației.</p> <p>Acordarea serviciilor și măsurilor noi de ocuparea a forței de muncă, conform Legii nr.105/ 2018 cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj.</p>	<p>Ministerul Justiției</p> <p>Ministerul Afacerilor Interne</p> <p>Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale (ANOFM)</p>	<p>Procuratura Generală</p> <p>Organizațiile societății civile</p> <p>Partenerii de dezvoltare</p>	2021-2024	<p>MAI- Procuratura Generală a elaborat 3 proiecte de legi aferente traficului de ființe umane, care se află în proces de definitivare și promovare.</p> <p>a. modificarea art. 1751 și art. 2081 din Codul penal, pentru a armoniza legislația națională la prevederile Convenției de la Lanzarote;</p> <p>b. modificarea art. 89 din Codul contravențional, pentru armonizarea pedepselor de practicare a prostituției și beneficiere de aceste servicii la prevederile art. 6 al Convenției de la Varșovia și pct. 25 al Raportului Comitetului ONU pentru Eliminarea Discriminării împotriva Femeilor din 02.03.2020;</p> <p>c. modificarea art. 165 și art. 206, atr. 207 din codul penal, la aspectul pedepselor aplicate pentru infracțiunile de trafic de ființe umane și trafic de copii.</p> <p>Totodată în anul 2020, au fost adoptate modificări la Legea nr. 105/2018, cu privire la promovarea ocupării și asigurării de șomaj (Legea 137/2020 cu privire la modificarea unor acte normative), prin care sa introdus o nouă modalitate de regulamentare a activității agențiilor private de recrutare a forței de muncă.</p> <p>Astfel, au fost introduse noi condiții de licențiere, care servesc drept filtre pentru licențierea agenților economici care doresc să desfășoare activitatea de recrutare a forței de muncă, dar și a fost stabilit un mecanism de monitorizare și control, prin abilitarea Inspectoratului de Stat al Muncii cu atribuții de control în domeniul intermedierei muncii prin intermediul agențiilor private. Inspectoratul de Stat al Muncii, în cazul agențiilor private va realiza controale inopinate și planificate, iar în vederea identificării cazurilor de intermediere a muncii în străinătate de către intermediarii nelicențiați, precum și în vederea prevenirii cazurilor de trafic de persoane, muncă forțată și a altor circumstanțe ce ar putea afecta drepturile lucrătorilor în străinătate, Inspectoratul de Stat al Muncii poate realiza în comun cu organele de ocrotire a normelor de drept, controlul inopinat al intermediarilor nelicențiați</p>

						ce plasează forța de muncă în străinătate. Toate acestea au fost introduse în vederea prevenirii și combaterii exploatarei prin muncă a cetățenilor Republicii Moldova aflați în scop de muncă peste hotare.
	(f) Să elimine stigmatizarea și discriminarea împotriva femeilor și fetelor aflate în mediul prostituției pentru a asigura că acestea au acces adecvat la îngrijiri medicale, la serviciile juridice și la adăposturi.	Includerea în Planurile instituționale a activităților de instruire a profesioniștilor	Ministerul Afacerilor Interne Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	Organizațiile societății civile Partenerii de dezvoltare	2021-2024	MAI- În baza recomandărilor internaționale, în noul Plan de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale TFU, la Secțiunea 1 „Măsuri generale de susținere”, care conține acțiuni în vederea dezvoltării capacităților profesionale ale specialiștilor, la compartimentul formarea judecătorilor / procurorilor a fost inclus subiectul privind compensarea victimelor TFU, eliminarea discriminării femeilor aflate în mediul prostituției, instruire mixte privind prevenirea revictimizării și stigmatizării victimelor TFU.
Participarea egală la viața politică și publică						
11.	Comitetul recomandă statului parte:					
	(a) Să adopte Legea cu privire la discursul de ură și să sporească protecția femeilor împotriva discursurilor de ură, inclusiv prin campanii de sensibilizare în rândul politicianilor, să monitorizeze utilizarea stereotipurilor discriminatorii și a limbajului sexist în discursul politic și să asigure remedii eficiente pentru victime;	Proiect de lege definitiv și prezentat Parlamentului pentru adoptare în lectură finală.	Ministerul Justiției	Organizațiile societății civile Partenerii de dezvoltare	2022	
	(b) Să adopte măsuri speciale temporare în conformitate cu Articolul 4(1) din Convenție și recomandarea generală Nr. 25 (2004) a Comitetului privind măsurile speciale temporare, inclusiv cotele statutare cu privire la reprezentarea femeilor în funcții de luare a deciziilor în serviciul public,	Proiect de modificare a unor acte normative.	Cancelaria de Stat Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene Ministerul Apărării Ministerul Afacerilor Interne Ministerul Sănătății, Muncii și	Autorități publice locale Organizațiile societății civile Partenerii de dezvoltare	2021-2024	CS- În perioada de raportare de către Cancelaria de Stat nu au fost realizate acțiuni pentru implementarea recomandării MAEIE- privind măsurile speciale temporare: Legea nr. 761/2001 cu privire la serviciul diplomatic nu prevede cote statutare cu privire la reprezentarea femeilor în serviciul extern. Totodată, în vederea implementării recomandării Comitetului, MAEIE examinează practica altor state în ce privește aplicarea măsurilor temporare în serviciul diplomatic, dar și a altor metode de promovare a principiului echilibrului de gen în activitatea diplomatică. Agenția Relații Interetnice a contribuit la sporirea gradului de conștientizare inclusiv a femeilor care aparțin grupurilor etnice minoritare, cu privire la drepturile lor și la căile de atac disponibile pentru a solicita aceste drepturi. În perioada Covid-19 a fost deosebit de important să revedem modul în care pot fi sprijinite minoritățile naționale să-și realizeze drepturile fundamentale ale omului, în special dreptul de a obține informații corecte, accesibile și oportune. În acest sens, a fost semnat Acordul de Înțelegere între Agenția Relații Interetnice, Oficiul Avocatul Poporului și Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea

serviciul extern și forțele de securitate și apărare;		Protecției Sociale		<p>egalității (CPEDAE) care vine să consolideze cooperarea între instituțiile menționate și eforturile comune pe segmentul drepturilor omului, drepturile minorităților naționale. Totodată, întru realizarea și apărarea drepturilor omului, îmbunătățirea situației romilor inclusiv a femeilor rom în Republica Moldova, a fost încheiat Memorandumul de cooperare între Agenția Relații Interetnice și Centrul Național al Romilor care activează în domeniul realizării și apărării drepturilor omului.</p> <p>Implicarea activă a societății civile în sesizarea organelor competente despre cazurile de instigare la ură interetnică, discriminare și exprimare a intoleranței este pe larg promovată de către ARI în parteneriat cu Oficiul Avocatului Poporului, Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității (CPEDAE), APC, APL în cadrul:</p> <ul style="list-style-type: none"> - meselor rotunde, seminarelor, atelierelor de lucru organizate; - activităților de informare organizate în teritoriu; - campaniilor de informare și conștientizare organizate în vederea sesizării organelor competente despre cazurile de discriminare și instigare la ură interetnică. <p>În raioanele preponderent populate de persoane aparținând minorităților naționale (Ocnița, Nisporeni, Călărași, Orhei etc.) au fost efectuate vizite în cadrul cărora au avut loc circa 10 activități de informare și consultări a societății civile inclusiv a femeilor în vederea sesizării organelor competente despre cazurile de discriminare și instigare la ură interetnică.</p> <p>Prin intermediul site-ului oficial al ARI www.ari.gov.md au fost desfășurate 5 campanii online de informare cu privire la drepturile inclusiv a femeilor care aparțin grupurilor etnice minoritare și la căile de atac disponibile pentru a solicita aceste drepturi.</p> <p>Totodată, ARI a organizat în parteneriat cu Misiunea OSCE în Moldova circa 10 seminare și ateliere de lucru cu instruirea și informarea societății civile, inclusiv a femeilor referitor la cazurile de instigare la ură interetnică:</p> <ul style="list-style-type: none"> - „Tehnici de raportare și monitorizare în domeniul relațiilor interetnice și drepturile minorităților naționale” (octombrie-noiembrie 2019); - standardele Consiliului Europei în combaterea discursului de instigare la ură (19 martie 2020) (15 – 16 iunie 2020); - „Proiect pentru cartografierea răspunsurilor naționale la discursul de instigare la ură în Republica Moldova” (23 septembrie 2020); - „Calea spre instituții eficiente pentru protecția minorităților naționale” - serie de patru webinare organizată în cadrul proiectului „Consolidarea unei societăți mai inclusive prin promovarea capacităților și cooperării actorilor publici și din societatea civilă” implementat de Misiunea OSCE în Moldova” (2 – 5 noiembrie 2020); - „Protecția drepturilor minorităților naționale conlocuitoare în Republica Moldova” (15 decembrie 2019); - „Consolidarea capacității și cooperării actorilor din domeniul promovării și protejării drepturilor minorităților naționale în Moldova”, cu participarea expertului internațional – profesorul Frederick John Packer, director al Centrului de Cercetare și Educație pentru Drepturile Omului din cadrul Universității din Ottawa (2 – 3 octombrie 2019); - „Practicile internaționale în domeniul drepturilor minorităților naționale” (24 octombrie 2019) etc. <p>Au fost organizate 2 seminare informative cu participarea membrilor Consiliului Coordonator al organizațiilor etnoculturale din RM, liderilor asociațiilor obștești ale minorităților naționale din RM acreditate pe lângă ARI privind prevederile:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Convenției internaționale cu privire la eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială (ONU) (ratificată în anul 1991, în vigoare din 25 februarie 1993); - Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale (CoE) (ratificată la 20 noiembrie 1996, în vigoare de la 1 februarie 1998).
---	--	--------------------	--	--

					<p>Capacitățile instituționale ale ARI, Oficiul Avocatul Poporului și CPEDAЕ în domeniul drepturilor persoanelor care aparțin grupurilor etnice minoritare au fost consolidate pe parcursul anului în cadrul meselor rotunde, seminarelor, atelierelor de lucru, inclusiv online:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Standardele Consiliului Europei în combaterea discursului de instigare la ură (19 martie 2020) (15 – 16 iunie 2020); - „Proiect pentru cartografierea răspunsurilor naționale la discursul de instigare la ură în Republica Moldova” (23 septembrie 2020); - „Распределение компетенций между Агентством Межэтнических Отношений и Министерством Образования, Культуры и Исследований в области межэтнических отношений” (23 octombrie 2020); - „Calea spre instituții eficiente pentru protecția minorităților naționale” - serie de patru webinare organizată în cadrul proiectului „Consolidarea unei societăți mai inclusive prin promovarea capacităților și cooperării actorilor publici și din societatea civilă” implementat de Misiunea OSCE în Moldova” (2 – 5 noiembrie 2020); - „Participarea și rolul organizațiilor neguvernamentale într-o societate diversă în perioada COVID-19” (23 noiembrie 2020) etc.
	<p>(c) Să ofere stimulente partidelor politice pentru a desemna un număr egal de candidați de sex feminin și de sex masculin la alegeri, să consolideze sancțiunile pentru nerespectarea cotei minime de 40% și să prevadă programe speciale de recrutare pentru femei, inclusiv recrutarea preferențială a femeilor în serviciul public, după caz, acordând atenție deosebită femeilor din grupurile subreprezentate;</p>	<p>Monitorizarea respectării prevederilor Legii nr. 113/2019 pentru modificarea unor acte legislative.</p> <p>Stabilirea programelor speciale de recrutare pentru femei.</p>	<p>Ministerul Justiției Comisia Electorală Centrală Cancelaria de Stat Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale</p>	<p>Organizațiile societății civile Partenerii de dezvoltare</p>	<p>2021-2024</p> <p>CEC- La art. 46 alin. (3) din Codul electoral se stabilește că listele candidaților pentru alegerile parlamentare și locale vor fi întocmite respectându-se cota minimă de reprezentare de 40% pentru ambele sexe. Poziționarea candidaților pe liste se face conform formulei: minimum patru candidați la fiecare zece locuri. Prin derogare de la aceste prevederi, la alegerile locale generale din 20 octombrie 2019, listele de candidați au fost întocmite respectându-se cota minimă de reprezentare de 40% pentru ambele sexe, minim trei candidați la fiecare 10 locuri, conform art. VII din Legea 113/2019.</p> <p>Pentru alegerile parlamentare anticipate din 11 iulie 2021, toți concurenții electorali înregistrați de CEC, la formarea listelor de candidați, au respectat cota minimă de reprezentare de 40% pentru ambele sexe.</p> <p>Pentru finanțarea partidelor politice, din bugetul de stat pentru anul 2019, Comisiei i-a fost alocată suma de 40 000 000,0 lei. Potrivit art. 27 alin. (1) al Legii nr. 294/2007 privind partidele politice, cuantumul subvențiilor stabilite s-a distribuit, potrivit hotărârilor CEC din 30.01.2019 și 21 iunie 2019, în felul următor: 40% - în conformitate cu performanțele obținute în alegerile parlamentare; 40% - în funcție de performanțele obținute la alegerile locale generale; 10% - pentru respectarea cotei de cel puțin 40% de candidați femei din numărul total al candidaților înaintați în circumscripțiile uninominale la alegerile parlamentare și 5% s-au alocat în conformitate cu numărul de femei alese efectiv în funcția de deputat pe circumscripțiile uninominale.</p> <p>Pentru anul 2020, CEC a stabilit cuantumul lunar al subvențiilor din bugetul de stat destinate partidelor politice, în funcție de performanțele obținute la alegerile parlamentare din 24 februarie 2019, alegerile locale octombrie 2016. În conformitate cu prevederile legale, cuantumul subvențiilor se distribuie în felul următor: 30% - proporțional cu performanțele obținute în alegerile parlamentare, 30% - proporțional cu performanțele obținute în alegerile locale generale, 15% - proporțional cu performanțele obținute în alegerile prezidențiale, 7,5% - proporțional cu femeile alese efectiv în cadrul alegerilor parlamentare, 7,5% - proporțional cu femeile alese efectiv în cadrul alegerilor locale, 5% - proporțional cu tinerii aleși efectiv în cadrul alegerilor parlamentare și 5% proporțional cu tinerii aleși efectiv în cadrul alegerilor locale .</p> <p>Pentru anul 2021, CEC a stabilit cuantumul lunar al subvențiilor de la bugetul de stat pentru anul 2021 destinate partidelor politice, conform performanțelor obținute la alegerile parlamentare din 24 februarie 2019, alegerile locale generale din 20 octombrie 2019 și alegerile prezidențiale din 1 noiembrie 2020.</p>

						<p>în conformitate cu prevederile legale, cuantumul subvențiilor au fost distribuite în felul următor: 30% - partidelor politice proporțional cu performanțele obținute în alegerile parlamentare; 30% - partidelor politice proporțional cu performanțele obținute în alegerile locale generale; 15% - partidelor politice proporțional cu performanțele obținute în alegerile prezidențiale; 7,5% — partidelor politice proporțional cu femeile alese efectiv în cadrul alegerilor parlamentare; 7,5% - partidelor politice proporțional cu femeile alese efectiv în cadrul alegerilor locale; 5% - partidelor politice proporțional cu tinerii aleși efectiv în cadrul alegerilor parlamentare; 5% - partidelor politice proporțional cu tinerii aleși efectiv în cadrul alegerilor locale.</p> <p>CS - În perioada de raportare de către Cancelaria de Stat nu au fost realizate acțiuni pentru implementarea recomandării.</p>
	(d) Să consolideze capacitățile de organizare a campaniilor politice și abilitățile de leadership și să asigure accesul la finanțarea corespunzătoare a campaniilor pentru femeile candidate.	Includerea activității în Planul instituțional de acțiuni.	Comisia Electorală Centrală	Organizațiile societății civile Partenerii de dezvoltare Partidele politice	2021-2024	CEC - Cât ține de activitatea organelor electorale inferioare, CEC, la constituirea consiliilor electorale de circumscripție, recomandă alegerea președintelui, vicepreședintelui și a secretarului consiliului cu respectarea echilibrului de gen. Campaniile de informare și educație electorală, precum și activitățile de instruire organizate de CEC se desfășoară cu respectarea egalității de șanse.
Naționalitate						
12.	Comitetul recomandă statului parte să faciliteze înregistrarea nașterii copiilor născuți în regiunea transnistreană și Găgăuzia și a copiilor de etnie romă născuți în statul parte și dobândirea cetățeniei de către aceștia. De asemenea, Comitetul recomandă statului parte să sensibilizeze femeile din regiunea transnistreană și Găgăuzia, precum și femeile de etnie romă, cu privire la importanța înregistrării nașterilor și a cerințelor procedurale de obținere a cetățeniei.	Asigurarea implementării cadrului normativ modificat Elaborarea noului document de politică publică ce vizează susținerea populației de etnie romă.	Agenția Servicii Publice Agenția Relații Interetnice Cancelaria de Stat (Biroul Politici de Reintegrare)	Organizațiile societății civile Partenerii de dezvoltare Autorități publice locale	2021-2024	ASP - Unul dintre obiectivele principale ale ASP îl constituie prestarea și modernizarea serviciilor publice în domeniile de competență. Aceste procese implică acțiuni de revizuire a bazei normative, precum și de dezvoltare a sistemelor și resurselor informaționale automatizate. Înregistrarea de stat a nașterii copiilor nou-născuți, asigurarea cetățenilor Republicii Moldova cu acte de identitate este în vizorul permanent al ASP. Cadrul legislativ ce asigură înregistrarea de stat a faptelor nașterii copiilor îl constituie Legea nr. 100/2001 privind actele de stare civilă. În conformitate cu prevederile acesteia, înregistrarea de stat a nașterii copiilor nou-născuți este obligatorie și gratuită, are loc în ziua adresării părinților sau altor persoane împuternicite prin lege la organul de stare civilă. Asigurarea înregistrării nașterii copilului nou-născut reprezintă astăzi un proces de lucru obișnuit și continuu de monitorizare și control, fără a exista diferențe în procedura de înregistrare în raport cu etnia părinților sau membrilor familiilor din care provin. Mai mult decât atât, la declararea nașterii nou-născuților părinții, de regulă, nu-și declară naționalitatea și/sau apartenența etnică, această informație având un caracter facultativ. Respectiv, nu se face posibilă, actualmente, determinarea unor delimitări clare în ceea ce privește indicii statistici cu referire la numărul copiilor de etnie romă sau găgăuză, a căror nașteri s-au declarat organului de stare civilă sau nu s-au supus înregistrării. În acest sens, precizăm că în vederea executării Legii nr. 100/ 2001 privind actele de stare civilă, cu modificările ulterioare ce reglementează dreptul unei persoane de a se autoidentifica, din punct de vedere al apartenenței acesteia la un anumit grup etnic și a modifica datele despre apartenența sa etnică din actul de naștere printr-o declarație pe propria răspundere, s-a instituit mecanismul de asigurare a principiului de autoidentificare etnică, prin înscrierea, la solicitare, a informației respective atât în actul de naștere, cât și în certificatul de naștere. Astfel, dreptul la apartenență etnică și la autoidentificare etnică este privit ca element al drepturilor private, care permite fiecărui individ să se definească el însuși, ca membru al unei națiuni culturale, care nu are nici o legătură cu țara sa sau cu cetățenia sa sau cu națiunea civică căruia îi aparține ca cetățean și în special pentru a

					<p>satisface aspirațiile în creștere ale minorităților care au dat substanță sensului de a aparține unei anumite națiuni culturale.</p> <p>În scopul evitării nedeclarării nașterii unui nou-născut în termenul legal prevăzut (3 luni), dar nu mai mult de un an de zile, de către părinții acestuia, organele de stare civilă, monitorizează, în mod continuu, procesul de înregistrare a nașterii copiilor, în raport cu informațiile despre numărul faptelor de naștere produse în cadrul instituțiilor medicale și constatate medical, sesizând faptele neînregistrării copiilor nou-născuți organelor de poliție și organelor de tutelă și curatelă.</p> <p>Pe de altă parte, cadrul normativ aplicabil analizei faptelor de naștere produse și consemnate în stânga Nistrului și municipiul Bender îl constituie art. 131 din Legea nr. 100/2001 privind actele de stare civilă și Instrucțiunile cu privire la certificarea faptelor de stare civilă produse și consemnate în localitățile din stânga Nistrului și municipiul Bender, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 286/2019.</p> <p>În scopul realizării dreptului fundamental la identitate al copilului, în circumstanțele producerii faptului nașterii acestuia într-o localitate din stânga Nistrului, Agenția Servicii Publice relevă faptul că eliberarea certificatului de naștere de model unic este posibilă în următoarele cazuri:</p> <ul style="list-style-type: none">- ca rezultat al aprecierii posibilității de certificare a faptului nașterii copilului, în condițiile prevederilor prestabilite de Hotărârea Guvernului nr. 286/2019 pentru cazurile în care faptul nașterii s-a consemnat anterior de către structurile din stânga Nistrului;- ca rezultat al constatării faptului nașterii copilului de către instanța judecătorească în procedură civilă specială, în conformitate cu prevederile art. 279-281 lit. n) Cod de procedură civilă (situație în care faptul nașterii va fi înregistrat în baza hotărârii instanței judecătorești, în conformitate cu prevederile art. 20 alin. (2) al Legii nr.100/2001 privind actele de stare civilă);- ca rezultat al confirmării faptului nașterii copilului de către una dintre instituțiile medicale, în condițiile legale stabilite în acest sens de către Ministerul Muncii, Sănătății și Protecției Sociale al Republicii Moldova, caz în care înregistrarea primară a faptului nașterii poate avea loc pe baza documentului medical primar corespunzător. <p>Totodată, în contextul Nomenclatorului serviciilor publice prestate de către Agenția Servicii Publice și tarifele la acestea (aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 966/2020), s-a stabilit un termen special de examinare în procedură administrativă specială de înregistrare ulterioară a nașterii (15 zile lucrătoare în locul termenului de 2 luni), la cererea reprezentantului legal sau a autorității tutelare, în numele copiilor rămași fără ocrotire părintească și al celor rămași temporar fără ocrotire părintească, de obținere a certificatului de naștere, în baza confirmării de către instituția medicală a faptului nașterii copilului și existenței informațiilor necesare înregistrării actului de naștere, precum și la cererea reprezentantului legal sau a autorității tutelare în numele copiilor rămași fără ocrotire părintească și al copiilor orfani care vor pleca la reabilitare, recuperare sau la tratament medical peste hotarele Republicii Moldova.</p> <p>În aceeași ordine de idei, în cadrul implementării proiectului Modernizare a serviciilor publice guvernamentale (în temeiul Deciziilor Prim-ministrului nr. 8 din 11.02.2020 și nr. 28 din 07.09.2020), sunt supuse reingineriei serviciile publice aferente evenimentului de viață „Nașterea unui copil” (Nomenclatorul integrat al serviciilor publice administrative și a Listei evenimentelor de viață asociate acestora, aprobat prin HG nr. 670/2020), în acest sens fiind analizate optimizarea proceselor de interacțiune interinstituțională, eficientizarea schimbului de date prin interoperabilitate, actualizarea operativă a SIA „Registrul de stat al populației”, monitorizarea transparentă a cazurilor de neîndeplinire a obligațiilor legale de către părinții copiilor și luarea operativă în evidență a copiilor lipsiți de grija părintească și a celor aflați în situații de risc.</p>
--	--	--	--	--	--

					<p>În perioada de referință (01.01.2021 – 15.06.2021), în Republica Moldova s-au înregistrat peste 15000 acte de naștere (inclusiv în procedura de înregistrare ulterioară și transcriere a actului de naștere).</p> <p>Cât privește aspectul politicii publice în domeniul ce vizează susținerea populației de etnie romă, menționăm că argumentele ASP pe marginea proiectului Programului pentru susținerea populației de etnie romă pentru perioada 2021-2025 s-au reflectat în scrisoarea nr. 01/4534 din 21.05.2021, adresată Ministerului Educației, Culturii și Cercetării (copia se anexează).</p> <p>Cu referire la facilitarea dobândirii cetățeniei de către copiii născuți în regiunea transnistreană, Găgăuzia și de către copiii de etnie romă, la capitolul dat Vă comunicăm că articolul 7 din Convenția cu privire la drepturile copilului, adoptată de Adunarea Organizației Națiunilor Unite la 29.11.1989 prevede că minorul de la naștere are dreptul la cetățenie. Conform prevederilor articolului 8 din prezenta Convenție, statele părți se obligă să respecte dreptul copilului la păstrarea identității și cetățeniei.</p> <p>Articolul 15 din Declarația Universală pentru Drepturile Omului declară, că orice persoană are dreptul la o cetățenie și nimeni nu poate fi lipsit în mod arbitrar de cetățenia sa sau de dreptul de a-și schimba cetățenia.</p> <p>Cadrul juridic național al Republicii Moldova garantează pe deplin dreptul fiecărei persoane la cetățenia Republicii Moldova stabilit prin Constituția Republicii Moldova și în condițiile Legii cetățeniei Republicii Moldova nr. 1024/2000 și conform procedurii stabilite în Regulamentul cu privire la procedura dobândirii și pierderii cetățeniei Republicii Moldova, aprobat prin HG nr. 1144/2018.</p> <p>Având la bază principiul de evitare a apatridiei, legislația națională în domeniul cetățeniei prevede diverse temeuri de dobândire a cetățeniei Republicii Moldova de către copii.</p> <p>Astfel, în conformitate cu art. 11 din Legea menționată este considerat cetățean al Republicii Moldova copilul:</p> <ul style="list-style-type: none">- născut din părinți, ambii sau unul dintre care, la momentul nașterii copilului, este cetățean al Republicii Moldova;- născut pe teritoriul Republicii Moldova din părinți apatrizi sau beneficiari de protecție internațională;- născut pe teritoriul Republicii Moldova din părinți care au cetățenia altui stat sau unul dintre care este apatrid sau beneficiar de protecție internațională, iar celălalt este cetățean străin, cu condiția că la momentul nașterii, cel puțin unul dintre părinți deține drept de ședere sau beneficiază de protecție internațională acordate de autoritățile competente ale Republicii Moldova ori este recunoscut apatrid de autoritățile competente ale Republicii Moldova. În acest caz, asupra cetățeniei copilului hotărâsc de comun acord, părinții acestuia. În cazul în care părinții nu cad de comun acord, asupra apartenenței copilului la cetățenia Republicii Moldova va decide instanța de judecată, ținând cont de interesele acestuia.- copilul găsit pe teritoriul Republicii Moldova este considerat cetățean al ei, atât timp cât nu este dovedit contrariul, până la atingerea vârstei de 18 ani. <p>Alte temeuri de dobândire a cetățeniei de către copil sunt reglementate de articolele 12, 13, 15 și 17, alin.(1) din Legea cetățeniei Republicii Moldova nr. 1024/2000.</p> <p>Potrivit art. 13 și 15 din Legea specificată copilul apatrid adoptat sau asupra căruia este stabilită tutela devine automat cetățean al Republicii Moldova, dacă părinții adoptivi sau tutorii (părintele adoptiv sau tutorele) sunt cetățeni ai Republicii Moldova.</p> <p>În cazul copilului cetățean străin, adoptat sau care se află sub tutela soților ambii sau numai unul dintre ei fiind cetățean al Republicii Moldova, iar celălalt cetățean străin sau apatrid, acesta poate deveni cetățean al Republicii Moldova, dacă renunță la cetățenia statului străin.</p> <p>Copiii, născuți în străinătate din părinți străini, care au temeuri de a fi recunoscuți cetățeni ai</p>
--	--	--	--	--	--

					<p>Republicii Moldova în conformitate cu art. 12, alin. (11) din Legea specificată, pot dobândi cetățenia Republicii Moldova concomitent cu părintele, la prezentarea consimțământului celuilalt părinte.</p> <p>De asemenea, copiii pot dobândi cetățenia Republicii Moldova prin recunoaștere în conformitate cu prevederile alin. (2), art. 12 din Legea specificată, în cazul în care sunt urmașii persoanelor născute pe teritoriul Republicii Moldova, persoanelor care până la 28 iunie 1940 au locuit în Basarabia, în Nordul Bucovinei, în ținutul Herța și în RASSM, persoanelor deportate sau refugiate de pe teritoriul Republicii Moldova începând cu 28 iunie 1940.</p> <p>Potrivit art. 19 din Legea menționată, copilul născut din părinți cetățeni străini sau apatrizi care dobândesc cetățenia Republicii Moldova, dobândește cetățenia la aceeași dată cu părinții. În cazul în care numai unul dintre părinți dobândește cetățenia Republicii Moldova, părinții vor hotărî de comun acord, asupra apartenenței copilului la cetățenia Republicii Moldova. În cazul în care părinții nu cad de comun acord, va decide instanța de judecată, ținând cont de interesele acestuia. În cazul copilului care nu a dobândit cetățenia Republicii Moldova împreună cu unul dintre părinți, acesta este în drept să o dobândească ulterior, până la atingerea vârstei de 18 ani în temeiul în care cetățenia a fost dobândită de către părinte. În aceste situații, pentru copilul care a împlinit vârsta de 14 ani se cere consimțământul lui, autentificat de notar.</p> <p>Art.7, lit. e) din Legea cetățeniei Republicii Moldova nr. 1024/2000 stipulează principiul neproducerii de efecte prin schimbarea cetățeniei unuia dintre părinți asupra cetățeniei copilului, dacă nu există o cerere scrisă în acest sens a părinților.</p> <p>Prin urmare, cadrul normativ național s-a supus multiplelor modificări în vederea armonizării acestuia cu instrumentele internaționale în materie de cetățenie, asigurării dreptului fiecărei persoane la cetățenia Republicii Moldova și excluderii cazurilor de pierdere a cetățeniei Republicii Moldova de către copii, devenind apatrizi.</p> <p>Anexat prezentăm datele statistice referitoare la numărul de copii care au dobândit cetățenia Republicii Moldova în perioada 01.01.2021 – 15.06.2021.</p> <p>Menționăm, că Agenția Servicii Publice urmărește atingerea nivelului de excelență în toate aspectele activității sale, acționând cu promptitudine și profesionalism la prestarea serviciilor publice privind înregistrarea faptelor de stare civilă și eliberarea documentelor de stare civilă sau din materie de cetățenie, în special copiilor, indiferent de etnie, locul nașterii sau temeiurile de dobândire a cetățeniei Republicii Moldova, asigurând nediscriminarea acestora.</p> <p>ARI- a organizat în raioanele preponderent populate de persoane aparținând minorităților naționale (Ocnița, Nisporeni, Călărași, Orhei etc.) circa 10 activități de informare, inclusiv cu privire la importanța înregistrării copiilor de etnie romă nou-născuți și a cerințelor procedurale de obținere a cetățeniei.</p> <p>Un instrument aplicabil cu referire la comunitatea de etnie romă este institutul mediatorului comunitar, care îndeplinește o importantă sarcină în consolidarea comunității roma prin asigurarea unui echilibru în cooperarea dintre instituțiile statului și comunitate, facilitând comunicarea și colaborarea dintre aceștia.</p> <p>Agenția Relații Interetnice s-a implicat activ în activitățile axate pe promovarea mediatorilor comunitari, organizate cu suportul partenerilor de dezvoltare, în special Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ).</p> <p>Ținând cont de necesitatea instruirii mediatorilor comunitari, la data de 24 septembrie 2020, Agenția Relații Interetnice în parteneriat cu Asociația Națională a Mediatorilor Comunitari din Republica Moldova și GIZ a organizat Atelierul de lucru pentru fortificarea capacităților mediatorului comunitar. În cadrul atelierului a fost prezentat</p>
--	--	--	--	--	--

						<p>Manualul cu privire la activitatea mediatorului comunitar.</p> <p>Dat fiind faptul că, activitatea mediatorilor comunitari poate fi realizată eficient în condițiile existenței unui parteneriat la nivel local, Agenția Relații Interetnice este într-un dialog permanent cu autoritățile publice locale urmărind sporirea interesului APL de nivelul 1 în activitățile realizate de mediatori. Pe parcursul anului au fost organizate întruniri, ședințe (inclusiv online) cu reprezentanții APL în vederea informării și intensificării procesului de angajare a mediatorilor comunitari în localități.</p> <p>Cooperarea Agenției Relații Interetnice cu liderii comunității rome și cu organizațiile de la nivel local în efortul comun de a schimba situația femeilor rome din Republica Moldova asigură o participare incluzivă, oferindu-le posibilitatea de a participa la schimbare de la nivelul comunităților lor.</p> <p>ARI a elaborat Planul de acțiuni privind susținerea populației de etnie romă pentru anii 2016-2020 (Hotărârea Guvernului nr.734 din 9 iunie 2016). Astfel, ARI a asigurat consecutivitatea de planificare a acțiunilor care să contribuie la îmbunătățirea situației romilor și asigurarea participării lor active la viața socială și politică din țară.</p> <p>Menționăm că, noul document de politică publică ce vizează susținerea populației de etnie romă este elaborat de către Ministerul Educației, Culturii și Cercetării. ARI face parte din Grupul de lucru interministerial privind Programul pentru susținerea populației de etnie romă pe anii 2021-2025, participând activ la elaborarea noului program.</p> <p>Biroul politici de Reintegrare - Pe dimensiunea transnistreană această problemă prezintă unul din subiectele cheie ce figurează pe agenda grupului de lucru pentru acte de stare civilă și documentarea populației din partea Chișinăului și a Tiraspolului. În acest sens, la data de 26 martie 2021, experții de pe ambele maluri ale Nistrului s-au întrunit în format de video-conferință, cu participarea reprezentanților mediatorilor și observatorilor din cadrul formatului de negocieri „5+2”. Discuțiile s-au axat pe cele mai stringente probleme vizând prestarea serviciilor de stare civilă pentru locuitorii din stânga Nistrului și mun. Bender. S-a subliniat că pe durata ultimului an tot mai mulți cetățeni semnaleză că, în realizarea drepturilor privind documentarea cu acte de model național, se confruntă cu impedimente artificiale condiționate de restricționarea abuzivă a liberei circulații de către Tiraspol. Partea moldovenească a notat necesitatea identificării unor principii de confirmare a informațiilor despre faptele de naștere și deces produse în regiunea transnistreană, ceea ce va facilita procesul de documentare a locuitorilor din regiune și va contribui la actualizarea cu date veridice a Registrului de stat al populației. De menționat că, reprezentanții delegației moldovenești reiterează constant importanța respectării drepturilor și intereselor legitime ale cetățenilor, în special a rigorilor cu privire la protecția datelor cu caracter personal, și în acest sens, a înaintat propunerea continuării dialogului părților întru identificarea căilor practice de soluționare a problemei.</p>
Educație						
13.	Cu referire la recomandarea generală Nr. 36 (2017) cu privire la drepturile fetelor și femeilor la educație, precum și la ținta 4.5 a Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă, Comitetul recomandă statului parte:					
	(a) Să încurajeze în continuare femeile și fetele să aleagă domenii netradiționale de studii și de carieră, inclusiv știință, tehnologii, inginerie, matematică, tehnologii informaționale și drept,	Planul instituțional anual de acțiuni.	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării Instituțiile de învățământ	Organizațiile societății civile Partenerii de dezvoltare	2021-2024	Recomandarea se realizează prin prisma campaniilor de admitere – 2021, în perioada iulie – august, și în cadrul concursurilor de promovare a meseriilor, organizate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării anual, în trimestrul II.

	și să elimine stereotipurile tradiționale în rândul femeilor și fetelor și familiilor acestora, ce le pot descuraja să se înscrie în astfel de domenii de studii;					
(b)	Să intensifice eforturile de reducere a ratei abandonului școlar în rândul fetelor, inclusiv prin sensibilizarea părinților, liderilor comunității și a femeilor și fetelor cu privire la importanța educației pentru dezvoltarea lor personală și perspectivele de carieră;	Pentru a fi luate în considerare în procesul de elaborare a: - noului plan de acțiuni privind persoanele de etnie romă; - noului program privind educația incluzivă.	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării Agenția Relații Interetnice	Organizațiile societății civile Partenerii de dezvoltare	2021-2024	MECC - În proiectul Programului pentru susținerea populației de etnie romă din Republica Moldova pe anii 2021 – 2025 elaborat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării sunt prevăzute acțiuni ce țin de reducerea ratei abandonului școlar a copiilor de etnie romă, în special în rândul fetelor și anume: - organizarea sesiunilor de sensibilizare a părinților, liderilor comunităților roma cu privire la importanța educației pentru dezvoltarea personală; - organizarea sesiunilor de informare pentru mediatorii comunitari, liderii comunității roma, elevii absolvenți cu privire la oportunitățile învățământului dual; - includerea mediatorilor comunitari în comisiile multidisciplinare în vederea prevenirii absenteismului nemotivat și abandonului școlar al copiilor de etnie romă; - organizarea ședințelor tematice cu privire la prevenirea absenteismului și reducerea ratei abandonului școlar în rândul copiilor de etnie romă.
(c)	Să ofere programe incluzive de reinserție în educație pentru femeile și fetele care au abandonat școala, inclusiv în zonele rurale și în cadrul comunităților de romi;	Elaborarea Programelor de reinserție în educație.	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării Agenția Relații Interetnice	Autorități publice locale Organizațiile societății civile Partenerii de dezvoltare	2021-2024	MECC elaborează proiectul Strategiei ”Educația 2030” și Programul de implementare a Strategiei ”Educația 2030” în care vor fi incluse și astfel de programe.
(d)	Să asigure accesibilitatea infrastructurii școlare pentru femeile și fetele cu dizabilități și să ofere instruire continuă profesorilor și personalului din școli cu privire la educația incluzivă;	De luat în considerare recomandarea prenotată în procesul de dezvoltare a noului program pentru educație incluzivă.	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării Instituțiile de Învățământ	Organizațiile societății civile Partenerii de dezvoltare	2021-2024	MECC elaborează proiectul Strategiei ”Educația 2030” și Programul de implementare a Strategiei ”Educația 2030” în care vor fi incluse și această recomandare
(e)	Să aloce resurse umane, tehnice și financiare corespunzătoare sectorului educației din zonele rurale pentru a asigura educație incluzivă de calitate și	De luat în considerare recomandarea prenotată în procesul de elaborare a noii Strategii și Planului de acțiuni privind dezvoltarea educației	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	Autorități publice locale Organizațiile societății civile Partenerii de dezvoltare	2020	MECC elaborează proiectul Strategiei ”Educația 2030” și Programul de implementare a Strategiei ”Educația 2030”. Educația profesională se regăsește în proiectul prenotat.

	oportunități de formare profesională pentru femei și fete.	profesionale.				
Angajare în câmpul muncii						
14.	Comitetul atrage atenția asupra țintei 8.5 din cadrul Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă și recomandă statului parte:					
	(a) Să aplice efectiv principiul plată egală pentru muncă cu valoare egală, pentru a reduce și, în cele din urmă, a elimina disparitățile salariale între femei și bărbați, prin revizuirea periodică a salariilor din toate sectoarele, prin aplicarea metodelor analitice, sensibile la gen, de clasificare și evaluare a locurilor de muncă, efectuând inspecții regulate ale muncii și sondaje periodice privind salariile;	Reevaluarea periodică a condițiilor de salarizare în toate sectoarele, inclusiv prin aplicarea metodelor analitice, sensibile la gen, efectuarea inspecțiilor regulate ale muncii și sondajelor periodice privind salariile, în conformitate cu Programul de activitate a Guvernului pentru anii 2020-2023 (HG nr. 636/2019).	Ministerul Finanțelor Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale Inspectoratul de Stat al Muncii	Organizațiile societății civile Partenerii de dezvoltare	2021-2024	Inspectoratul de Stat al Muncii - Sub aspectul respectării actelor normative din domeniul raporturilor de muncă, securității și sănătății în muncă, inspectorii de muncă din cadrul Inspectoratului de Stat al Muncii pe parcursul lunilor ianuarie – mai ale anului 2021 au efectuat 895 controale (771 în domeniul raporturilor de muncă, 107 în domeniul securității și sănătății în muncă și 17 mixte în domeniul raporturilor de muncă și securității și sănătății în muncă) la unități cu un număr total de 51,8 mii salariați, din care 25,9 mii femei (inclusiv 5994 din mediul rural), 474 persoane cu dizabilități și 15 minori. În cadrul vizitelor de control efectuate, atât planificate cât și inopinate în baza petițiilor parvenite în adresa Inspectoratului de Stat al Muncii, nu au fost identificate cazuri de stabilire și achitare diferențiată a salariului pe criteriu de gen, atât în sistemele tarifare cât și în cele netarifare de salarizare. La fel nu au fost depistate încălcări privind concedierea discriminatorie a femeilor în baza art. 86 alin. (1) lit. y1) din Codul Muncii al RM. În scopul prevenirii acțiunilor de discriminare pe criteriu de gen, în perioada de referință au fost întreprinse acțiuni de sensibilizare a publicului cu privire la eliminarea discriminării împotriva femeilor în domeniul muncii. Astfel de acțiuni de sensibilizare a publicului au avut loc în cadrul a 18 interviuri la emisiuni televizate și 5 la posturi de radio locale, au fost publicate 12 articole în presa locală și 6 postări pe pagină web.
	(b) Să abroge Articolului 248 din Codul muncii pentru a elimina restricțiile de angajare a anumitor categorii de femei din profesiile enumerate, să treacă la evaluări individuale și să îmbunătățească condițiile de muncă în toate industriile;	Proiect de modificare a Codului muncii.	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	Organizațiile societății civile Partenerii de dezvoltare	2021	MSMPS - Chestiunea dată urmează a fi pusă în discuție la ședințele grupul de lucru tripartit constituit în cadrul MSMPS (în componența grupului sunt incluși reprezentanți ai MSMPS, ai Confederației Naționale a Patronatului și ai Confederației Naționale a Sindicatelor), abilitat să examineze propunerile de modificare și completare a Codului muncii. Ținând cont de faptul că la promovarea unor intervenții normative în Codul muncii este necesară asigurarea unui consens între partenerii sociali (Guvern, patronate și sindicate), grupul de lucru tripartit urmează să decidă asupra modificării, revizuirii sau abrogării normei date.
	(c) Să armonizeze definiția hărțuirii sexuale în legislația națională cu standardele internaționale aplicabile în domeniul drepturilor omului, inclusiv Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și	Proiect de lege pentru modificare unor acte normative.	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	Organizațiile societății civile Partenerii de dezvoltare Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova Confederația Națională a	2024	

	combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (Convenția de la Istanbul) și Convenția Organizației Internaționale a Muncii (OIM) privind eliminarea violenței și a hărțuirii în mediul profesional Nr. 190 din 2019;			Patronatului		
	(d) Să ofere judecătorilor, procurorilor, ofițerilor de poliție și altor reprezentanți ai forțelor de ordine instruire sistematică cu privire la aplicarea strictă a dispozițiilor legislației penale privind hărțuirea sexuală la locul de muncă.	Planurile instituționale anuale.	Institutul Național al Justiției Ministerul Justiției Consiliul Superior al Magistraturii Ministerul Afacerilor Interne Procuratura Generală	Organizațiile societății civile Partenerii de dezvoltare	2021-2024	<p>INJ- Pe parcursul primului semestru al anului 2021 a realizat 2 activități de formare în domeniu, fiind instruiți un număr total de 86 beneficiari, după cum urmează:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Curs de instruire on-line: „Investigarea și judecarea infracțiunilor privind viața sexuală” (25 februarie, 2 aprilie); Persoane instruite: 86, dintre care 13 judecători, 13 procurori, 27 asistenți judiciari, 13 grefieri, 9 consultanți ai procurorului, 1 șef ai secretariatului și 10 specialiști din cancelarie. - Curs de instruire on-line: „Particularitățile infracționale motivate de prejudecată, dispreț sau ură prin prisma jurisprudenței CEDO” (4 martie, 7 aprilie); Persoane instruite: 63, dintre care 8 judecători, 14 procurori, 20 asistenți judiciari, 9 grefieri, 7 consultanți ai procurorului și 5 specialiști din cancelarie. <p>CSM- Potrivit art. 4 lit. c2) al Legii nr. 947 din 19 iulie 1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, ”[CSM] delegă judecătorii pentru participare la seminare, conferințe, cursuri de instruire și deplasări în interes de serviciu”. În acest sens, pe parcursul anului 2020, s-au desfășurat trei seminare cu tematica: ”Investigarea și judecarea infracțiunilor privind viața sexuală” în cadrul Institutului Național al Justiției din Republica Moldova unde au fost instruiți 21 de judecători.</p> <p>MAI- În conformitate cu Planul de studii la pregătirea profesională la locul de muncă al angajaților subdiviziunilor MAI în anul 2021, aprobat prin Ordinul MAI nr. 543/202, în cadrul orelor de pregătire profesională tot efectivul urmează să studieze prevederile Regulamentul cu privire la modul de prevenire, combatere și raportare a cazurilor de discriminare, după criteriul de sex, hărțuire, hărțuire sexuală, aprobat prin Ordinul MAI nr.392/2020.</p> <p>În perioada semestrului I al anului curent, în cadrul Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI, au fost realizate următoarele acțiuni la acest aspect:</p> <p>Direcția „Centrul integrat de pregătire pentru aplicarea legii” a realizat următoarele instruirii cu tematica „Hărțuirea sexuală și integrarea dimensiunii de gen în activitatea MAI” și „Cercetarea fenomenului de hărțuire” în baza:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dispoziției IGP nr.16 din 19.01.2021, cursul (online) de formare continuă cu tematica „Cercetarea fenomenului de hărțuire”, care s-a axat pe tematici ce țin de Integrarea dimensiunii de gen în activitatea poliției, pentru 70 persoane; - dispoziției IGP nr.70 din 18.02.2021, cursul (online) de formare continuă cu tematica „Cercetarea fenomenului de hărțuire”, pentru 80 persoane; - dispoziției IGP nr.136 din 16.03.2021, cursul cu tematica „Hărțuire, hărțuire sexuală și integrarea dimensiunii de gen în activitatea MAI” pentru 79 persoane. <p>Totodată în planul anual de activitate al Poliției pentru anul 2021, au fost incluse obiective cu privire la prevenirea hărțuirii sexuale.</p> <p>În cadrul IGPF a fost aprobat Programul de dezvoltare a femeilor din cadrul Poliției de</p>

					<p>Frontieră pentru anul 2021, care include prevederi privind egalitatea de gen.</p> <p>În vederea sensibilizării angajatorului cu privire la natura criminală a hărțuirii sexuale, în perioada semestrului I curent au fost organizate sondaje de opinie în rândul angajatorilor subdiviziunilor MAI pentru identificarea incidenței fenomenului hărțuirii sexuale în raporturile de muncă.</p> <p>În contextul recomandării Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității (Decizia pe cauza nr. 221/18 din 11 februarie 2019), la inițiativa Asociației Femeilor din Poliție, a fost desfășurat studiul ”Percepțiile femeilor din Poliție privind fenomenul hărțuirii sexuale”, în cadrul programului de granturi “IMPULS”, susținut financiar de către Ambasada Suediei în Republica Moldova și implementat de Centrul de Drept al Femeilor în perioada 29 iunie 2020-30 aprilie 2021.</p> <p>La data de 21 aprilie curent, a fost organizat un eveniment de lansare a acestui studiu, online, prin platforma ZOOM, unde a participat dl Marin MAXIAN, șef adjunct al IGP, reprezentanți ai Inspectoratului Național de Investigații, reprezentantă a Centrului de Drept al Femeilor, reprezentante ale AFP.</p> <p>Acest studiu reprezintă o platformă de consultare și dialog cu femeile din Poliție, privind expunerea propriilor opinii referitor la aceste comportamente și identificarea celor mai eficiente metode de prevenire a fenomenului hărțuirii sexuale în Poliție. În rezultatul studiului au fost formulate mai multe recomandări și identificată posibilitatea de a aduce la cunoștința efectivului din subordine rezultatele studiului, precum și identificate soluții de implementare a recomandărilor, care vor contribui la prevenirea unor asemenea situații și menținerea stării de echilibru între persoanele angajate.</p> <p>Totodată, a fost elaborat un ghid de orientare juridică în caz de hărțuire sexuală, intitulat sugestiv “ Ai dreptul să trăiești cu demnitate”, editat în 1160 de exemplare-980 exemplare în limba română și 180 în limba rusă.</p> <p>Astfel, prin Ordinul IGP nr.202 din 19.05.2021 “Cu privire la transmiterea cu titlu gratuit a unor bunuri”, au fost transmise către INSP toate cele 1160 ghiduri pentru a fi utilizate în cadrul unor campanii de informare iar Studiul și USB flash-urile cu imprimare - la cele 45 de subdiviziuni subordonate ale IGP din toată țara.</p> <p>PG- Procuratura Generală, cu concursul Institutului Național al Justiției, a desfășurat 2 seminare pentru judecători și procurori, în cadrul cărora a fost abordat și subiectul ce ține de practica aplicării prevederilor legii penale privind hărțuirea sexuală la locul de muncă. - 20-21 aprilie - Investigarea infracțiunilor privind viața sexuală și organizarea răspunsului coordonat în cazurile de violență sexuală; - 11 iunie - Accesul femeilor la justiție.</p>
(d ¹) sensibilizarea angajatorilor și a publicului larg cu privire la natura criminală a hărțuirii sexuale;	Activități de sensibilizare realizate în Planurile instituționale anuale	Autorități publice centrale Autorități publice locale	Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova Confederația Națională a Patronatului Organizațiile societății civile Partenerii de dezvoltare	2021-2024	<p>Ministerul Apărării - prin Ordinul Ministrului apărării nr.119 din 29.03.2021, a fost aprobat Planul de acțiuni privind desfășurarea în cadrul Armatei Naționale a Campaniei de informare „Toleranță Zero față de discriminarea bazată pe gen, hărțuire și violență sexuală” pentru anul 2021, care se va organiza cu suportul partenerilor Ministerului Apărării - PNUD Moldova și UN Women Moldova.</p> <p>Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova- În conformitate cu Planul de activitate a Comisiei de Femei a CNSM pentru anul 2021, la 1 martie curent a fost organizată masa rotundă „Vocea femeilor sindicaliste”. În cadrul activității au fost abordate mai multe subiecte ce țin de protecția social-economică a femeilor - stabilirea salariului minim unic pe economie în mărime de 50-60% față de salariul mediu; majorarea scutirii pentru persoanele întreținute până la nivelul scutirii personale și restabilirea scutiri pentru soț/soție; indexarea anuală a indemnizației pentru creșterea copilului până la vârsta de 2,2/3 ani; stabilirea indemnizației pentru creșterea copilului până la vârsta de 2,2/3 ani din venitul asigurat al ambilor părinți; intensificarea măsurilor de combatere a violenței împotriva femeilor, inclusiv la locul de muncă, ș.a.</p>

						<p>De asemenea, participanții la activitate au fost informați despre standardele globale minime pentru crearea unui climat general de toleranță zero față de violență și hărțuire la locul de muncă, stabilite în Convenția OIM nr. 190 privind eliminarea violenței și a hărțuirii la locul de muncă, punând un accent deosebit pe necesitatea de combatere a violenței bazate pe gen. Totodată, CNSM a înaintat un demers în adresa partenerilor sociali privind necesitatea ratificării de către Republica Moldova a Convenției OIM nr. 190.</p> <p>La 12 aprilie curent, Comisia de Femei a CNSM a organizat un atelier de lucru cu tema „Strategia pentru asigurarea egalității între femei și bărbați 2017-2021: realizări și perspective” în cadrul căreia participanții, au examinat situația din mai multe domenii-cheie legate de egalitatea de gen precum piața muncii, politica, educația, accesul la resurse, sănătate, ș.a. Deși în ultimii ani cadrul legal a fost îmbunătățit, fiind lipsit de aspecte discriminatorii, racordat la standardele internaționale, experții naționali și internaționali evaluează în continuare indicatorii privind egalitatea de gen în R. Moldova la un nivel scăzut. S-a menționat că femeile întâmpină dificultăți în a reveni în câmpul muncii după naștere, există carențe la capitolul asigurarea unei plăți egale între femei și bărbați, fiind necesare mai multe acțiuni în aceste direcții, inclusiv în domeniul combaterii și prevenirii violenței împotriva femeilor, hărțuirii la locul de muncă, promovării drepturilor și intereselor femeilor, în special din mediul rural, participarea femeilor la luarea deciziilor.</p> <p>Totodată, participanții la activitate au fost informați despre prevederile Convenției OIM nr. 190 ce țin de violența și hărțuirea la locul de muncă.</p>
(e)	Să promoveze repartizarea egală a responsabilităților familiale și casnice între femei și bărbați, inclusiv prin încurajarea bărbaților să-și ia concedii de paternitate și să sporească accesul la facilități de îngrijire a copiilor accesibile, incluzive și la un preț rezonabil;	Reflectarea în Planurile instituționale anuale de acțiuni și noul document de politică pe domeniul egalității de gen.	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale Casa Națională de Asigurări Sociale	Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova Confederația Națională a Patronatului Organizațiile societății civile Partenerii de dezvoltare	2022	<p>MSMPS- în scopul promovării unui mediu favorabil pentru echilibrul durabil dintre viața profesională și viața personală în rândul femeilor și al bărbaților, Fondul ONU pentru Populație, în parteneriat cu Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale din Republica Moldova și Agenția Austriacă de Dezvoltare (ADA) a lansat proiectul “Extinderea oportunităților: Politici familiale sensibile la gen pentru sectorul privat din Balcanii de Vest și Moldova”, care va avea o durată de implementare de 3 ani. Proiectul presupune implicarea activă a sectorului privat în implementarea politicilor prietenoase familiei la locul de muncă și dezvoltarea unei culturi organizaționale care să încurajeze participarea femeilor pe piața muncii, sprijinind, în același timp, realizarea fertilității dorite atât a femeilor, cât și a bărbaților.</p> <p>Astfel, ca rezultat al implementării proiectului, la data de 22 aprilie 2021, cinci companii din sectorul privat au semnat un Acord de cooperare cu Fondul ONU pentru Populație (UNFPA Moldova) cu scopul de a implementa politici prietenoase familiei la locul de muncă pentru circa 5 mii de angajați, dintre care peste 64% sunt tineri cu vârsta de 19-39 ani. Program de lucru flexibil, implicarea taților în creșterea copilului, programe de sănătate pentru angajați, spații pentru alăptare și camere de odihnă pentru copii la locul de muncă sunt doar câteva practici prietenoase familiei la locul de muncă.</p> <p>Proiectul “Extinderea oportunităților: Politici familiale sensibile la gen pentru sectorul privat din Balcanii de Vest și Moldova”, desfășurat atât în Republica Moldova, cât și în Albania și Kosovo, va facilita implicarea companiilor din sectorul privat în oferirea condițiilor mai bune pentru angajați și rezultate mai mari pentru angajatori.</p>
(f)	Să consolideze protecția socială a femeilor liber profesioniste (auto-angajate) și să asigure accesul egal la indemnizații de maternitate ca și în	În Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2020-2023, este prevăzută ca acțiune (1.18.4) efectuarea unei analize a cadrului legal în scopul îmbunătățirii	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale Ministerul Justiției	Organizațiile societății civile Partenerii de dezvoltare	2024	<p>MSMPS- În scopul consolidării protecției sociale și îmbunătățirii mecanismului de asigurare socială a reprezentanților profesiiilor conexe justiției, a fost modificată și completată legislația în domeniul asigurărilor sociale prin Legea nr. 257/2020 cu privire la modificarea unor acte normative.</p> <p>În context, art. 4 din Legea nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale, „Persoanele asigurate obligatoriu”, a fost completat cu următorul punct: „13) liber-profesioniștii ce practică activitate în sectorul justiției;”.</p> <p>Categoriile de plătitori și de asigurați, cotele de contribuții de asigurări sociale de stat</p>

	cazul femeilor angajate;	mecanismului de asigurare socială și medicală a reprezentanților profesiilor conexe justiției cu înaintarea propunerilor de modificare a cadrului normativ.				obligatorii, baza de calcul al acestora și termenele de virare la bugetul asigurărilor sociale de stat, precum și tipurile prestațiilor sociale asigurate sunt prezentate în anexa nr. 1 la Legea nr. 489/1999. În baza celor menționate, începând cu 1 ianuarie 2021, liber-profesioniștii ce practică activitate în sectorul justiției plătind taxa fixă în conformitate cu legea bugetului asigurărilor sociale de stat anuală, se asigură pentru toate tipurile de prestații de asigurări sociale de stat, inclusiv indemnizația de maternitate. Noile modificări vin să elimine discrepanțele identificate în asigurarea socială a liber profesioniștilor din domeniul justiției prin garantarea echității sociale și oferind posibilitatea de a beneficia de dreptul la toate tipurile de prestații de asigurări sociale exercitate prin sistemul public de asigurări sociale, corelativ contribuțiilor achitate.
	(g) Să monitorizeze utilizarea Articolului 86 din Codul muncii de către angajatori pentru a evita concedierile discriminatorii ale femeilor în etate;	Planurile instituționale de acțiuni.	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale Inspectoratul de Stat al Muncii	Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova Organizațiile societății civile	2024	MSMPS- Problema privind amendarea art.86 alin.(1) lit.y1) din Codul muncii, urmează a fi discutată în cadrul ședințelor grupului de lucru tripartit constituit în cadrul Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale. Monitorizarea aplicării dispoziției art.86 alin.(1) lit.y1) din Cod, se efectuează de către Inspectoratul de Stat al Muncii și Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova.
	(h) Să ratifice Convenția Organizației Internaționale a Muncii (OIM) privind eliminarea violenței și a hărțuirii în mediul profesional nr. 190 din 2019.	Proiect de lege de ratificare.	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova Confederația Națională a Patronatului Organizațiile societății civile Partenerii de dezvoltare	2024	Instituțiile responsabile de îndeplinirea acestei acțiuni urmează să realizeze un studiu de fezabilitate privind oportunitatea ratificării Convenției OIM „privind eliminarea violenței și a hărțuirii în mediul profesional” nr.190 din 2019. Chestiunea dată urmează a fi discutată atât în cadrul ședințelor grupului de lucru tripartit constituit în cadrul Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, cât și în cadrul ședințelor Comisiei Naționale pentru Consultări și Negocieri Colective.
Sănătate						
15.	Comitetul reamintește recomandările sale anterioare (CEDAW/C/MDA/CO/4-5, paragraful 32) și recomandă statului parte:					
	(a) Să majoreze salariile și să introducă stimulente pentru menținerea personalului medical calificat în statul parte, în special, în mediul rural, și să intensifice eforturile de combatere a corupției în instituțiile medicale;	Planul de acțiuni guvernamental pentru perioada 2019 - 2023 include următoarea activitate (6.11.3): Elaborarea și aprobarea proiectului documentului de politică publică în domeniul sănătății pentru 2020-2030.	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale Agenția Națională pentru Sănătate Publică Compania Națională de Asigurări în Medicină	Centrul Național Anticorupție	2024	CNAM- Conform HG nr.22 din 22.01.2020 și nr.557 din 31.07.2020 ”Pentru modificarea Regulamentului privind salarizarea angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 837/2016”, au fost majorate cu 10%, începând cu 01.04.2020 și cu 30% începând cu 01.09.2020 salariile personalului medical și șoferilor de ambulanțe din asistența medicală urgentă prespitalicească din cadrul instituțiilor medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală. Astfel, din FAOAM pentru acoperirea creșterii cheltuielilor de personal din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul AOAM au fost alocate mijloace financiare în cuantum de peste 595,0 mil lei. Totodată, este de menționat faptul că în anul 2020 pentru plata suplimentului personalului din cadrul asistenței medicale urgente prespitalicești și spitalicești implicat nemijlocit în realizarea indicatorului de performanță profesională ”Acordarea asistenței medicale pacienților cu COVID-19, în baza definiției de caz contact/suspect/probabil/confirmit” au fost alocate mijloace din FAOAM în sumă de 327,5 mil.lei”.
	(b) Să asigure că	Planul de acțiuni	Ministerul	Organizațiile	2021-	ANSP- implementarea campaniilor naționale de comunicare și conștientizare, acțiuni de

	<p>femeile și fetele din grupurile defavorizate au acces la servicii de sănătate corespunzătoare și accesibile, inclusiv dreptul la servicii de sănătate sexuală și reproductivă, precum și la asigurări medicale, în special, în mediul rural;</p>	<p>guvernamental pentru perioada 2019 - 2023 include următoarea activitate (6.11.3): Elaborarea și aprobarea proiectului documentului de politică publică în domeniul sănătății pentru 2020-2030.</p>	<p>Sănătății, Muncii și Protecției Sociale Agenția Națională pentru Sănătate Publică Compania Națională de Asigurări în Medicină</p>	<p>societății civile Partenerii de dezvoltare</p>	<p>2024</p>	<p>informare și sensibilizare a publicului, inclusiv al femeilor ce aparțin grupurilor etnice minoritare, femeilor în etate, cu dizabilități, din zonele rurale, etc. în cadrul diferitor evenimente (Zile naționale sau mondiale, săptămâni, decade, lunare) privind promovarea unui mod de viață sănătos, reducerea riscurilor și prevenirea bolilor, inclusiv:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Campania de informare "Alege ce mănânci" (2020) cu scopul de a informa toate categoriile de populație, inclusiv cele vulnerabile despre daunele consumului de grăsimi trans și de a încuraja să urmeze un mod de alimentație sănătos. • Campania națională de comunicare "Păstrează sănătatea! Fă testul citologic!" (2020 - 2021), având ca scop informarea fetelor și femeilor despre măsurile de prevenire a cancerului de col uterin. Pentru o informare mai bună a grupurilor țintă fost lansat și site-ul specializat dedicat prevenirii cancerului de col uterin www.paptest.md. • Campania de informare „Sunt PACIENT, îmi cunosc DREPTURILE!” (2021), cu scopul de a spori nivelul de cunoaștere a drepturilor fundamentale și responsabilitățile cetățenilor în domeniul sănătății. • În cadrul Zilei internaționale împotriva consumului și traficului ilicit de droguri – 26 iunie 2020 a fost lansată campania de comunicare "Cunoștințe mai bune pentru grijă mai bună" în scop de consolidare a eforturilor intersectoriale pentru o bună informare și sensibilizare a publicului privind riscurile pentru sănătatea a consumului de droguri, în special pentru adolescenți, tineri din diferite grupe. <p>În scopul prevenirii riscului de răspândire a pandemiei condiționate de infecția COVID -19, la diferite etape de intervenție și în corespundere cu evoluția procesului epidemic s-au implementat mai multe campanii de comunicare cu mesaje specifice pentru diferite grupuri populaționale, inclusiv femei, cum ar fi: "Stai acasă", "Ai grijă", "Fii în siguranță", "Suport în reabilitarea fizică și psihologică după COVID-19", "Vaccinează-te împotriva COVID -19" etc. Materiale relevante s-au elaborat pentru diferite categorii de populație, cu ajustarea mesajelor pentru combaterea zvonurilor și prevenirii panicii, fricii și stigmatizării, respectarea regulilor la locul de muncă, în instituțiile de educație, recomandări pentru femeile gravide, mamele care alăptează, persoanelor din grupele de risc, etc.</p> <p>Alte acțiuni realizate în perioada de referință de către instituțiile din domeniul sănătății au fost acțiuni de comunicare, informare, instruire, mobilizare socială în domeniul promovării sănătății și prevenirii bolilor în cadrul Zilelor Mondiale, naționale, săptămânilor și lunilor de profilaxie, inclusiv: Ziua Mondială a Apei – 22 martie; Ziua Mondială a tuberculozei – 24 martie; Ziua Mondială a Sănătății – 7 aprilie; Ziua Mondială fără tutun – 31 mai, Săptămâna Mondială de promovare a alăptării – 1-7 august, Ziua Mondială a Inimii – 29 septembrie, Ziua Națională fără alcool – 2 octombrie, Ziua Mondială a Diabetului – 14 noiembrie, Ziua Națională fără fumat – a treia zi de joi din noiembrie, Ziua Mondială de profilaxie SIDA – 1 decembrie, etc. Fiecare eveniment a avut o temă sau slogan de comunicare, recomandat de Organizația Mondială a Sănătății sau alte organizații și asociații medicale internaționale. Astfel, în anul 2020 au fost organizate 30 de evenimente de sensibilizare și conștientizare a publicului privind promovarea sănătății și prevenirea bolilor, fiind adresate inclusiv și femeilor bisexuale, lesbiene și transsexuale, emigrante, femeilor în etate, de etnie romă și din păturile sărace ale populației.</p> <p>CNAM- Conform art. 4, alin. (4) din Legea nr. 1585 din 27.02.1998 „Cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală”, Guvernul are calitatea de asigurat pentru un șir de categorii de persoane neangajate cu domiciliul în Republica Moldova și aflate la evidența instituțiilor abilitate ale Republicii Moldova inclusiv pentru femeile și fetele din grupurile defavorizate.</p> <p>Astfel CNAM, în baza informației disponibile, acordă statut de persoană asigurată. Statutul oferă dreptul de a beneficia de volumul integral de asistență medicală atât prespitalicească,</p>
--	---	---	--	---	-------------	---

						cât și asistență medicală primară, prevăzut în Programul unic al asigurării obligatorii de asistență medicală, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1387 din 10.12.2007, cu prescrierea ulterioară a medicamentelor compensate în conformitate cu actele normative în vigoare, fără a fi condiționată plata pentru prestarea acestor servicii. Totodată, persoanele neasigurate beneficiază de investigații, consultații și tratament gratuit în staționar, supraveghere post-terapeutică la medicii specialiști de profil, în cazul maladiilor social-condiționate și stărilor de urgență, cu impact major asupra sănătății publice.
	(c) Să aloce resurse umane, tehnice și financiare suficiente pentru combaterea bolilor transmisibile, în special a tuberculozei, precum și a bolilor netransmisibile și să îmbunătățească prevenirea, diagnosticarea precoce și tratamentul cancerului de sân și de col uterin, asigurând disponibilitatea echipamentului medical accesibil;	Planul de acțiuni guvernamental pentru perioada 2019 - 2023 include următoarea activitate (6.11.3): Proiect de act normativ domeniul sănătății pentru 2020-2030.	Ministerul Sănătății Muncii și Protecției Sociale Agenția Națională pentru Sănătate Publică Compania Națională de Asigurări în Medicină	Organizațiile societății civile Partenerii de dezvoltare	2021-2024	<p>CNAM- În anul 2021, CNAM a prevăzut mijloace financiare în volum de 45,0 mil. lei după cum urmează:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pentru realizarea măsurilor de reducere a riscurilor de îmbolnăvire, inclusiv prin imunizări și alte metode de profilaxie primară de secundară – 28,7 mil. lei, în special: <ul style="list-style-type: none"> - 21,0 mil. lei – finanțarea achiziționării vaccinului antigripal; 6,1 mil. lei – finanțarea achiziționării vaccinului anti COVID; - 1,5 mil. lei – finanțarea achiziționării vaccinului antirabic concentrat liofilizat și imunoglobulinei antirabice; - 0,1 mil. lei – finanțarea achiziționării vaccinului contra hepatitei virale B. • pentru efectuarea examinărilor profilactice (screening) în scopul depistării precoce a îmbolnăvirilor - 8,0 mil. lei, și anume: <ul style="list-style-type: none"> - 1,5 mil. lei – pentru screening-ul prin radiografie pulmonară; 1,5 mil. lei – pentru screening-ul cancerului mamar; - 2,5 mil. lei – pentru serviciile medicale stomatologice pentru copiii din localitățile rurale; - 2,0 mil. lei – pentru asigurarea accesului populației incluse în grupul de risc pe criteriul anamnezei familiare negative la screening-ul cancerului colorectal; - 0,5 mil. lei – pentru prevenirea cecității evitabile (orbire) la pacienții cu diabet zaharat. <p>Întru realizarea screening-ului prin radiografie pulmonară, screening-ului cancerului mamar și serviciilor medicale stomatologice pentru copiii din localitățile rurale, CNAM a încheiat cu IMSP responsabile de coordonarea, organizarea, verificarea/monitorizarea procesului de implementare la nivel național a acestor activități Acorduri adiționale la Contractele de acordare a asistenței medicale în cadrul asigurării obligatorii de asistență medicală, care au fost publicate pe site-ul oficial al CNAM www.cnam.md.</p> <ul style="list-style-type: none"> • alte activități de profilaxie și prevenire a riscurilor de îmbolnăvire, acceptate pentru finanțare în baza de proiecte – 6,8 mil. lei, în special: <ul style="list-style-type: none"> - 1,0 mil. lei – pentru realizarea proiectelor de prevenire a transmiterii HIV și infecțiilor cu transmitere sexuală, în special la populația-cheie. În perioada 9-18 iunie curent are loc desfășurarea concursului de selectare a proiectelor respective; - 1,2 mil. lei – pentru realizarea proiectelor de profilaxie TB în rândul populațiilor cheie afectate și creșterea complianței la tratament TB DS și TB MDR. Concursul de selectare a proiectelor respective derulează în perioada 10-18 iunie curent. • finanțarea manifestărilor și activităților cu menire de a promova un mod de viață sănătos – 1,5 mil lei pentru realizarea campaniei de comunicare cu privire la promovarea unui mod sănătos de viață întru prevenirea riscurilor. • în asistența medicală spitalicească pentru prestarea serviciilor de fizioterapie au fost contractați 3 prestatori de servicii medicale în sumă totală de 108 229 910 MDL. • în asistența medicală specializată de ambulator pentru transport și alimentația pacienților bolnavi cu TBC (caz nou și readmis) a fost contractată suma de 17 404 368 MDL. • pentru prevenirea și diagnosticarea precoce și tratamentul cancerului de sân și de col

						uterin, a fost contractat Institutul Oncologic. <ul style="list-style-type: none"> • în asistența medicală specializată de ambulator pentru serviciile medicale a bolilor transmisibile HIV/SIDA a fost contractată suma de 2 296 549.93 MDL.
	(d) Să sensibilizeze femeile și bărbații, fetele și băieții cu privire la contraceptivele moderne, în vederea reducerii sarcinii nedorite și a avortului nesigur;	Programul național privind sănătatea și drepturile sexuale și reproductive pentru perioada 2018 – 2022 și planul de acțiuni includ activități de sensibilizare. Proiect de act normativ domeniul sănătății pentru 2020-2030.	Ministerul Sănătății Muncii și Protecției Sociale Agenția Națională pentru Sănătate Publică Compania Națională de Asigurări în Medicină	Organizațiile societății civile Partenerii de dezvoltare	2021-2024	
	(e) Să introducă programe comprehensive de educație, corespunzătoare vârstei, privind sănătatea sexuală și reproductivă și drepturile fetelor și băieților, în curricula școlară la toate nivelurile de educație;	Programul național privind sănătatea și drepturile sexuale și reproductive pentru perioada 2018 – 2022 și planul de acțiuni privind educația, programele școlare etc. Proiect de act normativ domeniul sănătății pentru 2020-2030.	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării Ministerul Sănătății Muncii și Protecției Sociale	Organizațiile societății civile Partenerii de dezvoltare	2022	MECC- O dată la 5 ani se revizuieste Curricula la disciplinele școlare. Ultima revizuire a avut loc în 2019. La moment se implementează Curriculum revizuit la biologie cu dezvoltarea modulului "Organismul uman și sănătatea", bazat inclusiv pe sănătatea reproductivă. A fost revizuit și curricula opționale "Educația pentru sănătate" și "Sportul didactic".
	(f) Să elimine discriminarea și stigmatizarea femeilor care trăiesc cu HIV/SIDA prin sensibilizarea și extinderea programului privind prevenirea și controlul HIV/SIDA în rândul femeilor din grupurile defavorizate, în special, al femeilor transgender.	Planul de acțiuni al Guvernului pct. 6.13.1: Dezvoltarea și aprobarea programelor naționale în domeniul bolilor transmisibile (HIV, TBC, hepatită) și al bolilor netransmisibile. Recomandare care trebuie luată în considerare în procesul de elaborare a noului document de politică pe domeniu.	Ministerul Sănătății Muncii și Protecției Sociale Compania Națională de Asigurări în Medicină	Organizațiile societății civile Partenerii de dezvoltare	2021	
Beneficii economice și sociale						

16.	Cu referire la ținta 5.A din cadrul Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă, Comitetul recomandă statului parte:				
	<p>(a) Să extindă acoperirea schemelor de protecție socială existente la femeile aparținând grupurilor defavorizate, inclusiv femeile de etnie romă și femeile din mediul rural, precum și la femeile care sunt la pensie, aflate în situație economică dificilă, să consolideze finanțarea pentru astfel de scheme și să asigure că schemele de protecție socială sunt sensibile la gen;</p>	Planul anual instituțional.	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	Casa Națională de Asigurări Sociale Compania Națională de Asigurări în Medicină Organizațiile societății civile Partenerii de dezvoltare	2021-2024
	<p>(b) Să asigure accesul femeilor la împrumuturi și alte forme de creditare financiară și să extindă domeniul de aplicare al programelor de antreprenariat pentru femei, inclusiv pentru femeile din grupurile defavorizate, în special, femeile cu dizabilități;</p>	<p>Hotărâre de Guvern privind extinderea Programului "Femei în Afaceri" aprobată.</p> <p>Planuri anuale instituționale de acțiuni elaborate.</p>	Ministerul Economiei și Infrastructurii Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii	Organizațiile societății civile Partenerii de dezvoltare	2021-2023
<p>MEI- În scopul dezvoltării continue a potențialului economic al femeilor la nivel național prin Hotărârea Guvernului nr.478/2019, a fost extins Programul „Femei în afaceri” - instrument de suport financiar dedicat în exclusivitate femeilor antreprenoare. În cadrul acestui Program, pe parcursul anului 2020, au fost aprobate spre finanțare:</p> <ul style="list-style-type: none"> □ 226 proiecte investiționale (granturi mici); □ 9 proiecte investiționale (granturi mari); □ 593 locuri de muncă create și menținute; □ 37,54 mil. lei - suma granturilor aprobată spre finanțare; □ 54,74 mil. lei - volumul investițiilor preconizat în economie. <p>Subsidiar, evocăm că toate programele de suport pentru sectorul IMM, implementate de ODIMM sunt eligibile pentru aplicare femeilor. Astfel, în anul 2020, în cadrul:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Programului de atragere a remitențelor în economie „PARE 1+1”, din cele 187 proiecte investiționale aprobate spre finanțare, 73 proiecte sunt gestionate de femei-antreprenoare; - Programului-pilot național „START pentru TINERI”- din cele 240 proiecte investiționale aprobate spre finanțare, 113 afaceri sunt gestionate de femei antreprenoare. <p>Totodată, în cadrul celor 11 incubatoare de afaceri, din 251 companii active, 134 sunt fondate/administrate de femei, iar din cele 881 locuri de muncă generate de companiile incubate, 449 locuri sunt ocupate de către femei.</p> <p>Ca urmare, în cadrul programelor susținute de stat, din cele 2298 locuri noi de muncă, 1090 au fost create pentru femei (PARE 1+1, FGC, RIAM, Femei în Afaceri, Start pentru Tineri). În scopul facilitării accesului la resursele împrumutate de la instituțiile financiare (în dependență de criteriile de solicitare), femeile pot beneficia de toată gama de produse de garantare acordată de către ODIMM prin intermediul Fondului de Garantare a Creditelor (FGC), care asigură până la 80% din valoarea creditului solicitat de la bancă. Valoarea garanțiilor acordate poate fi de până la maxim 5 mil. lei.</p> <p>În perioada de referință, 25 femei antreprenoare, fondatoare/gestionare de întreprinderi, au beneficiat de garanții financiare din FGC, în valoare totală de 15,83 mil. lei.</p> <p>Totodată dezvoltarea capitalului uman s-a realizat prin promovarea competențelor și a culturii antreprenoriale, în particular, în partea ce vizează formarea și dezvoltarea abilităților antreprenoriale în rândul femeilor care își propun să inițieze și să dezvolte afaceri. Mai</p>					

						<p>multe femei au beneficiat de instruire în cadrul Programelor ODIMM, „Gestiunea eficientă a afacerii”; „PARE 1+1”; Programul de ecologizare a IMM-urilor; „Digitalizarea IMM”; Proiectelor internaționale IV ș.a. Doar în cadrul Programului „Femei în afaceri” 295 femei au beneficiat de instruire pe parcursul a 178 ore de mentorat.</p> <p>Urmare a dezvoltării antreprenorialului feminin în Republica Moldova și în rezultatul sporirii numărului de întreprinderi fondate de femei, în anului 2020, au fost remarcate 23 istorii de succes ale femeilor antreprenoare.</p> <p>ODIM- Programul Femei în afaceri lansat în 2016 și planificat inițial pentru 3 ani, s-a dovedit a fi un instrument de stat eficient de dezvoltare a antreprenorialului femeilor din Republica Moldova și a fost prelungit până în anul 2022 (<i>prin HG nr. 478 din 18.10.19</i>).</p> <p>Pe parcursul implementării Programului au fost atinse următoarele rezultate:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 703 femei instruite în domeniu antreprenorial - 3217 ore de asistență în procesul de lansare a afacerii prin consultanță și mentorat individual - 63% din beneficiare au fost zonele rurale ale republicii - 618 proiecte investiționale aprobate spre finanțare - 2081 locuri de muncă menținute și create - 95,63 mil. lei suma granturilor aprobate - 149,55 mil. lei investiții în economie planificate <p>Totodată, menționăm că, femeile sunt eligibile în cadrul tuturor programelor de stat de suport, destinate micilor antreprenori.</p>
	(c) Să ratifice Convenția privind normele minime de securitate socială a Organizației Internaționale a Muncii (OIM) Nr. 102/1952.	Proiect de lege privind ratificarea tratatului internațional.	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	Organizațiile societății civile Partenerii de dezvoltare	2021-2024	
Femei din mediul rural						
17.	Reamintind recomandarea generală Nr. 34 (2016) cu privire la drepturile femeilor din mediul rural, Comitetul recomandă statului parte:					
	(a) Să îmbunătățească eforturile pentru a asigura accesul eficient al femeilor din mediul rural la justiție, educație, îngrijire medicală, apă de calitate corespunzătoare, terenuri agricole, tehnologii agricole, credite financiare;	Planuri anuale instituționale de acțiuni.	Ministerul Justiției, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției	Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii Banca Națională a Moldovei Autorități publice locale	2021-2024	<p>MADRM- Ministerul informează că cele 8 instituții de învățământ profesional tehnic (2 Centre de Excelență și 6 colegii) oferă accesul la educației fără restricții din punct de vedere al egalității de gen. Astfel, din totalul de 3200 de elevi instruiți în anul 2020, 1218 sunt fete, cea ce constituie 38,1%. Ceea ce ține de încurajare în dezvoltarea carierii, cartografierea situației din perspectiva echității de gen oferă următoarele date:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ funcții manageriale: 51 persoane, din ele 28 femei, 54,9%; ☐ cadre didactice: 306 persoane, din ele 197 femei, 64,4%. <p>În ceea ce privește asigurarea accesului eficient al femeilor din mediul rural la apă de calitate corespunzătoare, MADRM informează că potrivit prevederilor Strategiei de alimentare cu apă și sanitație (2014-2030) aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 199/2014, modificată prin HG nr. 442/2020, s-au inclus prevederi ce vizează asigurarea echitabilă a accesului omului la apă și servicii de calitate indiferent de clasa socială și gen.</p> <p>În același context, MADRM relevă că prin prisma noțiunii de „femeie–fermier – producător agricol, înregistrat într-o localitate rurală, al cărui fondator/membru (în cazul gospodăriilor țărănești) și administrator este o femeie care deține competențele și calificările profesionale corespunzătoare și care se inițiază pentru prima dată într-o exploatare agricolă ca administrator al acesteia” din Legea nr. 276/2016 cu privire la principiile de subvenționare în dezvoltarea agriculturii și mediului rural, actele normative elaborate în domeniul agriculturii și mediului rural, se răsfrâng inclusiv și asupra femeilor din mediul rural.</p>

			Sociale Ministerul Economiei și Infrastructuri i			<p>Astfel, HG nr. 507/2018 pentru aprobarea Regulamentului privind condițiile și procedura de acordare a subvențiilor în avans pentru proiectele start-up din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural, prevede alocarea subvențiilor în avans din partea statului, ca să încurajeze femeile fermiere să creeze întreprinderi mici, să îmbunătățească performanțele economice a acestora, să creeze noi locuri de muncă, dar și să sporească investițiile în tehnologiile inovative.</p> <p>La fel, HG nr. 455/2017 cu privire la modul de repartizare a mijloacelor Fondului național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural, în temeiul căreia, statul acordă subvenții în cuantumuri majorate producătorilor agricoli din mediul rural, ai căror fondatori și administratori sunt femei, care au efectuat investiții aferente unei măsuri de sprijin financiar în domeniul agricol.</p> <p>Hotărârea Guvernului nr. 476/2019 pentru aprobarea Regulamentului privind acordarea subvențiilor pentru îmbunătățirea nivelului de trai și de muncă în mediul rural din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural, de asemenea are tentă de a încuraja femeile din mediul rural să dezvolte activități non-agricole în mediul rural, iar ca indicator important în selectarea proiectelor spre finanțare, este ca beneficiarul de subvenții să fie femeia antreprenoare.</p> <p>În contextul celor enumerate, conchidem că dezvoltarea cadrului de politici cât și a celui normativ aferent domeniului dezvoltării rurale, sunt acțiuni primordiale, care vor fi realizabile doar în baza noii Strategii Naționale de Dezvoltare Agricolă și Rurală (SNDAR) pentru anii 2021-2030 pe domeniul dezvoltare rurală, prin care va fi continuată politica de susținere a femeilor din mediul rural.</p> <p>AIPA- Prin Legea 276/2016 cu privire la principiile de subvenționare în agricultură și mediul rural (cu modificările și completările ulterioare) sunt stabilite principiile generale ale politicilor statului privind încurajarea și stimularea activităților agricole și dezvoltării rurale, direcțiile de utilizare ale mijloacelor financiare destinate dezvoltării agriculturii și mediului rural. Pe lângă condiții generale de eligibilitate, legea citată, prevede alocarea subvențiilor majorate cu 15% din valoarea investiției eligibile pentru femeile fermier, în vederea încurajării producției agroalimentare ecologice, susținerii business-ului mic și mijlociu, atragerii în agricultură a tineretului, femeilor din mediul rural precum și înviorării climatului de afaceri în zonele defavorizate.</p> <p>Remarcăm că femeile fermier pot beneficia de sprijin financiar (subvenție) nerambursabil și neimpozabil din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural fără a fi determinată limita de vârstă. Astfel, în anul 2021 Agenția a recepționat cereri de acordare a sprijinului financiar de la 160 entități economice ce sunt administrate de femei fermier, care au solicitat din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural, ca subvenții post-investiționale, în sumă de 45 mil. lei.</p> <p>MEI- Întru eliminarea barierelor cu care se confruntă potențialele femei antreprenoare din mediul rural, la 16.04.2021, a fost organizat evenimentul „PEER-TO-PEER: Un dialog pentru conturarea unui proces decizional colectiv”, la care au participat 100 de femei. Scopul întâlnirii virtuale a fost schimbul de opinii cu factorii de decizie, îmbunătățirea abilităților manageriale și a capacităților de participare la luarea deciziilor, dar și sporirea aptitudinilor femeilor antreprenoare afectate de criza COVID-19, încurajarea și susținerea lor de către factorii de decizie.</p>
	(b) Să elimine barierele și obstacolele cu care se confruntă femeile din mediul rural pentru a-și lansa propria	Organizarea Forumului Femeilor din Moldova în vederea îmbunătățirii dialogului public-	Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderi	Platforma Națională a Femeilor din Moldova Autorități	2021-2024	<p>Întru eliminarea barierelor și obstacolelor cu care se confruntă potențialele femei antreprenoare din mediul rural, la data de 16.04.2021 a fost organizat un Eveniment „PEER-TO-PEER: Un dialog pentru conturarea unui proces decizional colectiv”, cu participarea a 100 de femei.</p> <p>Scopul întâlnirii virtuale a fost schimbul de opinii cu factorii de decizie, dar și îmbunătățirea</p>

	afacere și pentru a crea oportunități de muncă adecvate, cu salarii decente pentru acestea;	privat	Ior Mici și Mijlocii	publice locale Organizațiile societății civile Parteneri de Dezvoltare		abilităților manageriale și a capacităților de participare la luarea deciziilor. Obiectivul de bază al evenimentului a fost sporirea aptitudinilor femeilor, inclusiv antreprenoare, afectate de criza COVID-19, încurajarea și susținerea reciprocă în fața factorilor de decizie. În semestrul II este planificată desfășurarea Forumului Femeilor din Moldova, evenimentul este organizat anual și are drept scop facilitarea schimbului de experiență și a bunelor practici asupra tuturor aspectelor cu care se confruntă femeile în activitatea lor profesională, de antreprenariat și în viața socială.
	(c) Să asigure că femeile și fetele din mediul rural au acces la servicii sigure de avort și consiliere post-avort în mod egal cu femeile din mediu urban și că toate costurile aferente acestor servicii sunt acoperite de asigurarea medicală.	Programul național privind sănătatea și drepturile sexuale și reproductive pentru perioada 2018 – 2022. Proiect de act normativ domeniul sănătății pentru 2020-2030.	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale Compania Națională de Asigurări în Medicină	Organizațiile societății civile Parteneri de Dezvoltare	2021-2024	
Grupuri de femei defavorizate						
18.	Comitetul recomandă statului parte:					
	(a) Să consolideze evaluarea și monitorizarea Planului de acțiuni pentru susținerea populației de etnie romă din Republica Moldova (2016 - 2020) și al Programului național de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități (2017 - 2022), în vederea promovării incluziunii sociale a femeilor de etnie romă și a femeilor cu dizabilități;	Elaborarea Rapoartelor de evaluare și monitorizare.	Agenția Relații Interetnice Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	Organizațiile societății civile Parteneri de Dezvoltare	2021-2023	ARI- Monitorizarea implementării politicilor în domeniul relațiilor interetnice este reflectată în rapoartele întocmite de către ARI, prezentate Guvernului. ARI a elaborat și prezentat Guvernului Republicii Moldova Raportul cu privire la implementarea pe parcursul anilor 2016-2020 a Planului de acțiuni privind susținerea populației de etnie romă pentru anii 2016-2020. Întru asigurarea transparenței proceselor decizionale, raportul menționat este publicat pe pagina web oficială a ARI www.ari.gov.md , secțiunea „Transparență decizională”. MSMPS- Prin HG nr. 723 din 8 septembrie 2017, a fost aprobat Programul național de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități pentru anii 2017-2022 și Planul de acțiuni privind implementarea acestuia, care prevede o abordare intersectorială în incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități și asigurarea respectării drepturilor fundamentale ale acestora în egală măsură cu ceilalți cetățeni în toate domeniile vieții sociale. Astfel, despre rezultatele obținute în contextul implementării Programului național de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități, MSMPS, anual elaborează raport, care poate fi accesat la linkul: https://msmps.gov.md/wp-content/uploads/2021/03/Raport-privind-implementarea-%C3%AEn-anul-2020-a-Programului-na%C8%9Bional-de-incluziune-social%C4%83-a-persoanelor-cu-dizabilit%C4%83%C8%9Bi-Final.pdf
	(b) Să susțină finanțarea adecvată a organizațiilor societății civile care oferă servicii de reabilitare pentru femeile care consumă droguri;	Implementarea Strategiei naționale antidrog pentru anii 2020-2027 și a Planului național de acțiuni antidrog pentru anii 2020-2021 (HG nr. 233/2020)	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale Autorități publice centrale	Autorități publice locale Organizațiile societății civile	2021-2024	MAI- Pentru susținerea și dezvoltarea capacităților Poliției în domeniu vizat, Direcțiile responsabile au aplicat la instrumentele internaționale ca partener al Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale pentru a realiza obiectivele politicilor naționale de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA.
	(c) Să protejeze femeile și fetele cu dizabilități	Elaborarea Rapoartelor anuale de	Ministerul Sănătății,	Autorități publice locale	2021-2024	ANAS- În temeiul Regulamentului aprobat prin HG nr. 1263/2016, ANAS gestionează activitatea a 14 instituții publice de asistență socială și de reabilitare/recuperare în care

<p>împotriva abuzurilor și violenței, monitorizând și instituind în mod regulat mecanisme confidențiale independente de depunere a plângerilor în toate instituțiile rezidențiale și spitalele de psihiatrie și să asigure că nu se vor efectua proceduri medicale asupra acestora fără consimțământul liber, prealabil și informat al acestora;</p>	<p>monitorizare.</p>	<p>Muncii și Protecției Sociale Agenția Națională Asistență Socială Centrele de plasament temporar/Instituțiile rezidențiale Spitalele de psihiatrie</p>	<p>Organizațiile societății civile Parteneri de dezvoltare</p>	<p>Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale exercită calitatea de fondator. Respectarea vieții, integrității fizice și psihice a omului implică, în mod firesc, interzicerea torturii, pedepselor sau tratamentelor crude ori degradante. Acest lucru se instituie prin alin. (2) al art. 24 din Constituție, ce reglementează că nimeni nu va fi supus la torturi, nici la pedepse sau tratamente crude, inumane ori degradante.</p> <p>Întru realizarea acestor sarcini, ANAS a întreprins un șir de măsuri pentru facilitarea condițiilor de monitorizare a stării beneficiarilor instituțiilor de plasament pentru persoane cu dizabilități intelectuale și psihosociale (copii și adulți), aflate în gestiune, calității serviciilor prestate, cât și pentru accesul societății civile la informațiile privind situația persoanelor în instituțiile menționate, în scopul excluderii posibilelor încălcări ale drepturilor beneficiarilor, în vederea asigurării unificării practicii de aplicare a prevederilor legislației în domeniul de prevenire și combatere a cazurilor de tortură, tratament inuman sau degradant.</p> <p>În ultima perioadă situația în domenii ale drepturilor omului treptat se îmbunătățește, datorită eforturilor comune ale autorităților de stat, societății civile, instituțiilor internaționale și partenerilor externi.</p> <p>La data de 25 februarie 2020 a fost efectuată o vizită în Centrul comunitar de sănătate mintală din mun. Bălți, cu participarea reprezentanților ANAS, AO „People in Need”, AO „Trimbos”, Direcției generale asistență socială din mun. Bălți, Centrului comunitar de sănătate mintală din sectorul Botanica, mun. Chișinău, Centrului pentru dezvoltarea sănătății mintale, Praga și CPTPD mun. Bălți. În cadrul întrevederii s-a discutat respectarea drepturilor persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale din CPTPD mun. Bălți și a beneficiarilor plasați în servicii LP, inclusiv dreptul de a beneficia de servicii în cadrul Centrului comunitar de sănătate mintală.</p> <p>În total, până la declararea stării de urgență, reprezentanții ANAS au efectuat vizite de monitorizare în 3 instituții (Hîncești, Brînzeni, Bălți), în cadrul cărora s-au trasat sarcini pentru îmbunătățirea situației la compartimentul dat.</p> <p>În perioada de raportare, cu suportul partenerilor de dezvoltare au fost instruite 204 persoane angajate în cadrul centrelor de plasament temporar, dintre care 3 au beneficiat de instruire inițială, iar restul de instruire continuă. Cursurile de instruire au fost desfășurate de către organizațiile necomerciale.</p> <p>În perioada 18.05.2020 – 22.05.2020, asistentele medicale, infirmierele și instructorii de ergoterapie din cadrul CPTPD din com. Bădiceni au fost instruiți de către șeful secției medicale în vederea respectării drepturilor omului și gestionarea situațiilor de conflict.</p> <p>Asistenții medicali, infirmierii și asistenții sociali din cadrul CPTPD mun. Bălți, în perioada 08.06.2020 – 12.06.2020, au fost instruiți de către psihologul instituției la tema „Stiluri de management al conflictelor”.</p> <p>De la începutul stării de urgență până în prezent, psihologul CPTPD mun. Bălți, săptămânal organizează la aer liber ședințe în grupuri mici cu beneficiarii instituției, în cadrul cărora acordă suport și informare într-un limbaj accesibil în ceea ce privește situația actuală prin discuții, pliante, vizionarea spoturilor cu caracter informativ.</p> <p>Centrele de plasament au elaborat și au pus în aplicare Registrele de evidență a recepționării și transmiterii plângerilor, declarațiilor sau altor informații despre pretinse fapte de tortură, tratament inuman sau degradant, conform prevederilor pct. 14 din Ordinul Ministerului Sănătății nr. 1589/2013. Este de menționat, că patru din cele șase instituții de plasament temporar dispun de sistem de supraveghere video a spațiilor comune.</p> <p>Fiecare Centru de plasament dispune de cutii poștale pentru depunere a plângerilor, sunt instalate telefoane accesibile tuturor și afișate numerele de contact ale organelor de drept și organizațiilor de apărare a drepturilor omului. Suplimentar, mulți beneficiari au telefoane</p>
--	----------------------	--	--	---

					<p>mobile donate de organizații neguvernamentale.</p> <p>Menționăm suportul societății civile în activitatea de monitorizare a instituțiilor date, care s-a dovedit a fi un mecanism foarte eficient. În ultimii ani a sporit deschiderea de cooperare din partea administrației CPTPD și anume activitatea de monitorizare a societății civile a permis identificarea șirului de probleme și abuzuri care se produceau în instituțiile date. Astfel, activitatea de monitorizare a societății civile, fiind un mecanism alternativ de control, reprezintă un instrument suplimentar în procesul de prevenire și combatere a torturii în centrele date.</p> <p>Din iunie 2019 AO „Keystone Moldova” administrează și gestionează Serviciul de asistență telefonică gratuită pentru persoane cu dizabilități prin contractare de către MSMPS. În cadrul instituțiilor rezidențiale au fost amenajate și dotate încăperi cu aparat telefonic pentru accesarea Serviciului de asistență telefonică gratuită de către beneficiarii din plasament. Totodată, cu suportul partenerilor de dezvoltare, 30 beneficiari din cadrul instituțiilor au fost asigurați cu telefoane mobile.</p> <p>În anul 2020 Serviciul de asistență telefonică gratuită a recepționat 2772 apeluri, dintre care circa 45% apeluri - din instituții rezidențiale. Informația privind conținutul apelurilor a fost adusă la cunoștința CPTPD în vederea înlăturării carențelor invocate.</p> <p>Pe parcursul anului 2020 au fost instruiți 115 beneficiari ai instituțiilor rezidențiale cu privire la drepturile lor și modalitățile de raportare a încălcărilor. Cu suportul AO „Keystone Moldova”, în fiecare instituție au fost instalate monitoare performante, care difuzează diverse spoturi de informare a beneficiarilor cu privire la drepturile persoanelor cu dizabilități, modalitatea sesizării cazurilor de încălcare a drepturilor acestora, datele de contact ale organelor competente, precum și metode de protejare de infecția COVID-19 și alte informații utile beneficiarilor.</p> <p>Complementar, au fost distribuite și plasate în spațiile instituțiilor 1000 de postere/materiale informative privind măsurile de protecție împotriva SARS-CoV-2, elaborate de către Organizația Mondială a Sănătății (OMS) pe înțelesul persoanelor cu dizabilități.</p> <p>Este de menționat, că în anul 2020 a fost creată platforma E-learning a ANAS, prin intermediul căreia va avea loc instruirea personalului implicat în prestarea serviciilor sociale pentru persoanele cu dizabilități intelectuale și psihosociale din cadrul instituțiilor rezidențiale, precum și a altor specialiști din domeniul asistenței sociale.</p> <p>Complementar, Agenția gestionează o instituție cu specializare înaltă, care prestează servicii de asistență în situații de criză pentru victime și potențiale victime ale traficului de ființe umane, inclusiv victimelor violenței în familie - Centrul de asistență și protecție a victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane (în continuare – CAP), mun. Chișinău (femei și copii).CAP își concentrează activitatea pe domeniile traficului de ființe umane și violență în familie. Capacitatea Centrului este de 34 locuri, dintre care: 24 pentru femei și cupluri mamă-copil și 10 locuri – pentru copii separați de părinți.</p> <p>Beneficiarele Centrului sunt:</p> <ul style="list-style-type: none">- persoane adulte (femei) și/sau copii (cetățeni ai RM, apatrizi sau străini) care:<ol style="list-style-type: none">a) sunt prezumate sau constatăte ca fiind persoane cărora, le-au fost aduse daune morale, fizice sau materiale prin infracțiunea de trafic de ființe umane sau alte infracțiuni în legătură cu TFU (munca forțată, sclavia, organizarea migrației ilegale);b) sunt supuse acțiunilor de violență în familie;- copiii neînsoțiți repatriați în Republica Moldova, inclusiv copiii neînsoțiți (cetățeni străini) care urmează a fi repatriați din Republica Moldova în țara de origine. <p>Astfel, misiunea Centrului este de a asigura abordarea sistemică a protecției și asistenței victimelor și potențialelor victime ale TFU, precum și asigurarea respectării drepturilor acestora prin garantarea accesului necondiționat la protecția necesară și asistență de calitate.</p>
--	--	--	--	--	---

					<p>Centrul reprezintă unul dintre elementele-cheie ale Sistemului Național de Referire pentru protecția și asistența victimelor și potențialelor victime ale TFU.</p> <p>Obiectivele Centrului:</p> <ol style="list-style-type: none">1.Oferirea serviciilor în conformitate cu particularitățile individuale ale victimei și circumstanțelor cazului, ținând cont de prevederile legale și standardele de calitate: plasament temporar și în condiții de siguranță, oferirea obiectelor de igienă personală, hrană, asistență psihologică, socială și juridică, acces la servicii medicale de urgență, consiliere și informare cu privire la drepturile și serviciile disponibile, acordarea asistenței pentru obținerea deprinderilor de viață, referirea către serviciile de re/profesionalizare și de angajare în câmpul muncii, facilitarea procesului educațional al copiilor victime.2.Colaborarea cu serviciile locale/teritoriale, centrale inclusiv prestatorii de servicii neguvernamentali în vederea realizării eficiente a sarcinilor și asigurării accesului /referirii beneficiarelor către alte servicii;3.Facilitarea procesului de (re)integrare a beneficiarelor în familia biologică (extinsă) și în comunitate prin cooperare și, după caz, referirea beneficiarilor la expirarea perioadei de plasament către echipele multidisciplinare teritoriale. <p>Identificarea reprezintă primul pas în procesul de asistență și protecție. Beneficiarele identificate în străinătate de către serviciile sociale, grăniceri, organele de poliție, ONG-uri, Ambasade, Misiunile OIM în străinătate, etc. pot primi asistență de repatriere. Conform Hotărârii Guvernului nr. 948/2008, MSMPS este responsabil de efectuarea tuturor acțiunilor ce țin de pregătirea și demararea procedurilor de repatriere. Misiunile de repatriere sunt organizate în parteneriat cu OIM Moldova și alți parteneri guvernamentali și neguvernamentali. La sosire, persoanei repatriate i se oferă posibilitatea de a beneficia de plasament în cadrul Centrului.</p> <p>Procesul de referire funcționează, de asemenea, în direcție opusă - beneficiarele identificate pe teritoriul țării, la nivel local de către specialiștii instruiți în cadrul SNR sunt referite la Centru prin intermediul Unității Naționale de Coordonare din cadrul MSMPS sau la direct, în cazul în care resursele disponibile la nivel local/comunitar nu sunt suficiente pentru a răspunde nevoilor de asistență.</p> <p>Pe parcursul anului 2020 din numărul total de 182 beneficiari, 100 beneficiari (37 femei și 63 copii) au fost admiși în serviciul de plasament și 82 beneficiari (44 adulți (31 femei și 13 bărbați) și 38 copii (17 fete și 21 băieți)) au fost asistați în serviciul de zi.</p> <p>MAI- În anul 2020, Biroul migrație și azil al MAI a elaborat mecanismul de evaluare a necesităților și referirii către organele competente a solicitanților de azil în situație vulnerabilă (minori neînsoțiți, femei singure, persoane cu dizabilități, etc), aprobat prin Ordinul BMA nr.33 din 02.09.2020. Mecanismul dat reprezintă un Ghid practic privind evaluarea necesităților solicitanților de azil aflați în situație vulnerabilă și referirea lor către autoritățile competente. Scopul ghidului este de a oferi informații și linii directoare privind principiile, drepturile, cadrul legal, aspecte de comunicare și procedurale, care urmează a fi respectate la evaluarea necesităților solicitanților de azil aflați în situație vulnerabilă și referirea lor către autoritățile competente. În sensul Ghidului menționat, în categoria persoanelor vulnerabile sunt incluse: persoane cu dizabilități, persoane care suferă de afecțiuni grave, persoanele cu afecțiuni mintale pe lângă celelalte categorii - copii, copii neînsoțiți, persoanele vârstnice, femeile însărcinate, părinții singuri cu copii, victimele traficului de persoane, ori aflate în alte situații speciale, etc..</p> <p>Apartenența la categoria persoanelor vulnerabile se determină după depunerea cererii de azil, într-un termen cât mai scurt posibil, de către funcționarul Direcției azil și integrare (DAI) a Biroului migrație și azil, responsabil de caz, în baza unei evaluări individuale. În funcție de specificul necesităților fiecărui solicitant de azil identificat ca persoană</p>
--	--	--	--	--	--

						<p>vulnerabilă, DAI sesizează autoritățile specializate în vederea acordării asistenței necesare. Funcționarul responsabil de caz trebuie să se asigure, ca asistența oferită solicitantului de azil aflat în situația vulnerabilă, să fie acordată pe toată durata procedurii de azil. În acest scop, situația solicitantului urmează a fi monitorizată până la emiterea unei decizii irevocabile privind cererea de azil.</p> <p>În vederea identificării și asistării solicitanților de azil aflați în situație vulnerabilă, Biroul poate solicita sprijin din partea Înalțului Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați (UNHCR) și colabora cu organizațiile neguvernamentale.</p>
	<p>(d) Să îmbunătățească condițiile din instituțiile de detenție în care se află femeile private de libertate și să asigure accesul adecvat la produse de îngrijire a sănătății și de igienă personală pentru femeile aflate în detenție, în conformitate cu Regulile ONU pentru tratamentul femeilor deținute și măsurile neprivative de libertate pentru femeile infractoare (Regulile de la Bangkok; rezoluția Adunării Generale 65/229).</p>	<p>Elaborarea Planurilor anuale instituționale. Modificarea normativelor pentru întreținerea instituțiilor penitenciare.</p>	<p>Ministerul Justiției Administrația Națională a Penitenciarelor or Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale Compania Națională de Asigurări în Medicină Agenția Națională de Sănătate Publică</p>	<p>Organizațiile societății civile Parteneri de dezvoltare</p>	<p>2021-2024</p>	<p>ANP- În vederea implementării observațiilor finale ale Comitetului ONU pentru eliminarea discriminării împotriva femeilor (CEDAW), Administrația Națională a Penitenciarelor întreprinde în permanență măsuri menite să îmbunătățească condițiile de detenție ale persoanelor private de libertate, exprimate prin lucrări de reparații curente și capitale, reconstrucții/construcții, renovări ale blocurilor de detenție etc.</p> <p>În acest sens, menționăm despre cele două obiective strategice în curs de derulare: Construcția „Casei de arest Bălți”, care presupune crearea unui sector destinat pentru detenția femeilor și minorilor de gen feminin, cu capacitatea de circa 64 de locuri și Construcția noului penitenciar în mun. Chișinău, care presupune inclusiv construcția unui bloc rezidențial destinat pentru femei, inclusiv persoane cu dizabilități, cu capacitatea de circa 140 de locuri.</p> <p>Totodată, în Planul de activitate al Administrației Naționale a Penitenciarelor pentru anul 2021, aprobat prin Ordin intern nr.102 din 26.02.2021, sunt planificate măsuri pe termen scurt menite să contribuie la îmbunătățirea condițiilor de detenție și infrastructurii penitenciare. La fel, În Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2020-2023, aprobat prin HG nr.636/2019 sunt incluse acțiuni pe termen mediu ce țin de garantarea drepturilor persoanelor private de libertate, inclusiv prin construcția unui nou penitenciar, precum și amenajarea/reutilizarea spațiilor de detenție, conform normelor și standardelor europene.</p> <p>Prin urmare, prezentăm în continuare măsurile întreprinse până în prezent de către instituțiile penitenciare în care se dețin femei private de libertate. La începutul anului 2021, în Penitenciarul nr.5-Cahul s-a efectuat reparația cosmetică a sectorului în care se dețin femei, fiind instalat boiler, mașină de spălat pentru asigurarea necesităților personale.</p> <p>În Penitenciarul nr.7-Rusca a fost dat în exploatare un bloc de detenție pentru condamnații de la sectorul de tip semiînchis, la care este conectată apa potabilă, este amenajată o sală de baie și o sală de odihnă. În fiecare celulă este prevăzut bloc sanitar (wc, lavoar). Cu suportul A.O. “Inițiativa pozitivă” a fost instituită o sală de conferință dotată cu TV și boxe pentru desfășurarea ședințelor de judecată prin intermediul sistemului de teleconferință. Minorele din cadrul instituției au posibilitatea să participe la instruirea profesională prin intermediul platformelor on-line.</p> <p>În Penitenciarul nr.11-Bălți s-au desfășurat, pe parcursul anului, lucrări de reparații curente și cosmetice în celulele în care se dețin femei. Celulele sunt dotate cu cazarmamentul necesar, sunt iluminate și ventilate corespunzător, fiind conectate la sistemul centralizat de canalizare și încălzire sezonieră, apa potabilă fiind asigurată în permanență.</p> <p>În cadrul Penitenciarul nr.13-Chișinău, în blocul destinat deținerii femeilor în arest preventiv, au fost efectuate lucrări de reparație capitale în 7 celule, fiind schimbate geamurile și grățiile, separat blocul sanitar, trasate rețele ingineresti (electricitate, canalizare, apeduct și alimentare cu agent termic). De asemenea, celulele au fost dotate cu mobilier nou. Pentru anul curent se preconizează schimbarea acoperișului, efectuarea reparației capitale în 4 celule și în încălzirea pentru încălzire.</p> <p>Penitenciarul nr.16-Pruncul dispune de un bloc separat destinat deținerii mamei cu copii, care corespunde standardelor europene. Blocul este dotat cu bucătărie, bloc sanitar separat,</p>

						<p>cameră pentru copii etc. Din partea ONG-urilor sunt donate lunar produse alimentare, produse de igienă de primă necesitate, jucării pentru copii și îmbrăcăminte de sezon pentru femei.</p> <p>În Penitenciarul nr.17-Rezina, pe parcursul anului curent, s-au desfășurat lucrări de reparație capitală în 3 celule destinate detenției condamnaților de gen feminin.</p> <p>Este de menționat că toate persoanele private de libertate, inclusiv femeile în detenție sunt asigurate cu hrană, obiecte de toaletă și menaj, produse de îngrijire a sănătății și de igienă personală, conform prevederilor Hotărârii de Guvern nr.609/2006, privind aprobarea normelor minime de alimentare zilnică a deținuților și de eliberare a detergenților. De asemenea, informăm că femeile private de libertate beneficiază de asistență medicală, consiliere psihologică, asistență socială și sunt implicate în diverse activități educative, religioase etc.</p>
Căsătoria și relațiile de familie						
19.	Reamintind paragraful 40 din observațiile sale finale anterioare (CEDAW/C/MDA/CO/4-5) și recomandările sale generale Nr. 21 (1994) privind egalitatea în căsătorie și relațiile de familie și Nr. 29 (2013) cu privire la consecințele economice ale căsătoriei, relațiilor de familie și desfacerea acestora, Comitetul recomandă statului parte:					
	(a) să ia în considerare modificarea Articolului 14 din Codul familiei pentru a elimina orice excepție de la vârsta matrimonială minimă legală de 18 ani și a continua eforturile de sensibilizare a comunităților de romi asupra efectelor negative ale căsătoriei copiilor asupra sănătății și bunăstării femeilor și fetelor și cu privire la accesul acestora la educație și angajare;	Analiză a bunelor practici și a soluțiilor legislative din alte state, și după caz modificarea legislației.	Ministerul Justiției Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	Organizațiile societății civile Parteneri de dezvoltare	2021-2024	
	(b) Să modifice Articolul 24 din Codul civil și Codul familiei pentru a asigura femeilor cu dizabilități psihosociale și/sau intelectuale dreptul de a se căsători și de a-și exercita responsabilitățile parentale;	Să analizeze cadrul normativ, practica altor state și să elimine piedicile nejustificate în exercitarea de către femeile cu dizabilități psihosociale și/sau intelectuale a dreptului lor de a se căsători și de a-și exercita responsabilitățile parentale.	Ministerul Justiției		2021-2024	<p>ANAS în comun cu Centrele de plasament din gestiune promovează drepturile persoanelor cu dizabilități și întreprind măsuri pentru a asigura în continuare respectarea drepturilor acestora.</p> <p>Beneficiarele instituțiilor de asistență socială dispun de aceleași drepturi și responsabilități ca orice cetățean al Republicii Moldova, inclusiv dreptul la familie, căsătorie, dreptul de a fi părinte, precum și acces la serviciile medicale din comunitate.</p> <p>În prezent, în cadrul unei instituții sunt formate 2 familii și 16 cupluri de concubinaj, cărora li s-au oferit toate condițiile pentru viața intimă.</p> <p>Pe parcursul anilor 2019-2020 în 3 centre de plasament au fost înregistrate cazuri, când beneficiarele au dat naștere la 3 copii. În toate cazurile cuplul - mamă copil au fost separate, copiii fiind plasați în instituții specializate pentru copii de vârstă fragedă.</p> <p>Lipsa cadrului legal și a serviciilor specializate destinate cuplului mamă cu dizabilitate – copil, este o provocare majoră pentru a asigura creșterea și dezvoltarea copiilor alături de părinții biologici, în special pentru persoanele cu dizabilități din centrele de plasament temporar.</p> <p>Menționăm, că centrele de plasament temporar prestează servicii socio-medicale persoanelor adulte cu dizabilități mintale (deficiențe mintale moderate și grave), care devin agresive în</p>

						<p>caz de acutizare a maladiei de bază: schizofrenie; stări distrofice la epileptici; acutizarea sindromului psihopatic în cazul persoanelor cu retard mintal; alcoolism cronic; dezinhibiții sexuale, ceea ce prezintă un potențial risc pentru cuplul mamă - copil.</p> <p>Cu privire la metodele de contracepție destinate persoanelor cu dizabilități, ținem să menționăm, că acestea sunt acoperite de polița de asigurare medicală.</p> <p>Conform Raportului doi și trei combinate, de stat al Republicii Moldova, prezentat de MSMPS Comitetului ONU pentru drepturile persoanelor cu dizabilități, prin Ordinul MSMPS nr. 555/2020, au fost extinse categoriile beneficiarelor din vârsta fertilă, beneficiare de contraceptive, asigurate de către prestatorii de servicii medicale primare, printre care persoane cu dizabilități, inclusiv din cadrul instituțiilor rezidențiale.</p> <p>CPTPD colaborează cu instituțiile de medicină primară, beneficiarele sunt în evidența medicului de familie și la necesitate sunt consultate de alți specialiști. Spre exemplu, CPTPD mun. Bălți, în colaborare cu Centrul Medicilor de Familie nr. 3 și Centrul de Sănătate Prietenos Tinerilor „Atis” asigură beneficiarele instituției cu contraceptive din fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală. Beneficiarele CPTPD mun. Bălți cu vârsta între 20-35 ani sunt înregistrate la Centrul de Sănătate Prietenos Tinerilor „Atis” pentru servicii medicale suplimentare conform legislației.</p> <p>Informația, într-un limbaj accesibil persoanelor cu dizabilități, despre viața sexual reproductivă este oferită beneficiarelor, inclusiv cuplurilor formate, prin comunicare, pliante informative, etc.</p>
	(c) Să abroge cerințele obligatorii de mediere în cadrul procedurilor de divorț, în cazurile ce implică violență în familie și, respectiv, să modifice Codul de procedură civilă;	Proiect de modificare a unor acte normative.	Ministerul Justiției Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	Organizațiile societății civile Parteneri de dezvoltare	2021-2024	
	(d) Să înlăture barierele și obstacolele cu care se confruntă văduvele în exercitarea drepturilor de moștenire.	Efectuarea unei analize a cadrului normativ.	Ministerul Justiției Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	Organizațiile societății civile Parteneri de dezvoltare	2021-2024	
Colectarea și analiza datelor						
20.	Comitetul apreciază datele statistice furnizate de statul parte împreună cu cel de-al șaselea raport periodic și răspunsurile scrise cu privire la lista de probleme și întrebărilor ridicate de grupul de lucru pre-sesiune. Cu toate acestea, Comitetul recomandă statului	Planurile anuale instituționale de acțiuni.	Biroul Național de Statistică Autoritățile publice centrale Autoritățile publice locale	Organizațiile societății civile Parteneri de dezvoltare	2021-2024	<p>BNS- Pentru îmbunătățirea disponibilității datelor (pct.20, Colectarea și analiza datelor), în anul 2021, BNS a pus la dispoziția utilizatorilor informații noi, elaborate adițional la datele statistice publicate cu regularitate, fiind diseminate în cadrul următoarelor produse:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Nota analitică Impactul Covid-19 asupra indicatorilor forței de muncă în anul 2020; 2. Compartiment nou în banca de date “Statbank”, în domeniul statistic Nivelul de trai al populației - Sărăcia și inegalitatea (2014-2020); 3. Indicatori noi diseminați în banca de date în domeniul statistic Forța de muncă și câștigul salarial cu privire la victimele accidentelor de muncă, pe sexe și activități economice, 2016-2020. <p>De asemenea, în banca de date vor fi diseminați (la data de 15 iulie a.c.) indicatori noi în domeniul statistic Justiție și infracționalitate cu privire la victimele omorurilor și persoanele deținute în arest preventiv, pe sexe.</p>

	parte să-și îmbunătățească sistemul de colectare a datelor, care să fie dezagregate în funcție de sex, vârstă, dizabilitate, etnie, locație geografică și alți factori relevanți și să includă astfel de date statistice și analize în următorul raport periodic.					<p>Cu titlu de informare, BNS a planificat în proiectul Planului de acțiuni al Strategiei naționale de prevenire și combatere a violenței față de femei și a violenței în familie pe anii 2018-2023, implementarea acțiunii cu privire la: “Ajustarea și testarea metodologiei de colectare a datelor studiului „Violența față de femei și violența în familie”.</p> <p>La moment, sunt purtate discuții cu partenerii de dezvoltare în vederea încheierii unui Acord de cooperare pentru acordarea asistenței tehnice și financiare și demararea activităților de realizare a unei noi runde a studiului “Violența față de femei și violența în familie”.</p>
Ratificarea altor tratate						
21.	Comitetul constată că aderarea statului parte la cele nouă instrumente internaționale majore privind drepturile omului ar permite într-o mai mare măsură femeilor să beneficieze de drepturile omului și libertățile fundamentale în toate aspectele vieții. Prin urmare, Comitetul încurajează statul parte să ratifice Convenția internațională cu privire la protecția tuturor persoanelor împotriva dispariției forțate și Convenția internațională privind protecția drepturilor tuturor lucrătorilor migranți și ale membrilor familiilor acestora, la care nu este încă parte.	Realizarea studiilor de fezabilitate și după caz, elaborarea proiectelor de lege pentru armonizare și ratificare.	Ministerul Afacerilor Interne Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	Organizațiile societății civile Parteneri de dezvoltare	2021-2024	<p>MAI- Cu privire la asigurarea accesului potențialilor emigranți la piața de muncă națională și de peste hotare în condiții echitabile, comunicăm că, în prezent, nu există o metodă de identificare a potențialilor migranți. Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă înregistrează persoanele care se adresează la Agenție în baza Legii nr.105/2018 cu privire la ocuparea forței de muncă și asigurare de șomaj și oferă servicii de ocupare sau măsuri active de ocupare a forței de muncă în condiții echitabile tuturor. Totodată, atenționăm că, nu există o definiție a ”potențialilor emigranți.”</p> <p>Astfel, comunicăm despre imposibilitatea evaluării numărului de servicii oferite potențialilor migranți, întrucât serviciile se acordă tuturor persoanelor ce se adresează la ANOFM, iar identificarea persoanelor potențial migrante din totalul persoanelor este imposibilă. Totodată, indicatorul ”numărul de persoane angajate în urma serviciilor oferite”, dublează indicatorii ce se referă la persoanele angajate peste hotare în baza tratatelor bilaterale, în cazul în care asumăm în lipsa unei definiții clare că, persoanele angajate drept urmare a implementării tratatelor la etapa inițială au avut statutul de potențiali emigranți.</p> <p>Cu privire la ratificarea Convenției internaționale privind protecția drepturilor tuturor lucrătorilor și a membrilor familiilor lor, acțiune inclusă și în PNADO 2018-2022, Biroul migrație și azil și-a expus reticența privind inițierea de către Republica Moldova a procedurii de ratificare a Convenției internaționale privind protecția drepturilor tuturor lucrătorilor migranți și membrilor familiilor lor, adoptată la New York, la 18.12.1990 (pct.7.3,7.5, 7.6,7.7 și 7.8), întrucât implementarea acesteia ar solicita mai multe obligații pentru RM în raport cu beneficiile oferite pentru cetățenii noștri în străinătate.</p> <p>Totodată, menționăm că, documentul în cauză a fost ratificat de majoritatea statelor din Africa și America de Sud, state în care activează un număr extrem de mic de cetățeni ai Republicii Moldova.</p>
Acțiuni subsecvente observațiilor finale						
22.	Comitetul solicită statului parte să furnizeze, în termen de doi ani, informații scrise cu privire la		Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	Organizațiile societății civile Parteneri de dezvoltare	2022	<p>MAEIE- cu privire la procedura de follow up: MAEIE a elaborat calendarul obligațiilor de raportare pe marginea tratatelor internaționale, adoptat în cadrul reuniunii Consiliului Național pentru Drepturile Omului din 15 septembrie 2020 și care permite instituțiilor să planifice mai eficient procesele interne de elaborare a rapoartelor.</p>

	măsurile întreprinse pentru implementarea recomandărilor cuprinse în alineatele 15 (a), 23 (f), 27 (a) și 41 (c) de mai sus.		Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene Autorități publice centrale			
Pregătirea următorului raport						
23.	Comitetul solicită statului parte să transmită cel de-al șaptelea raport periodic, care urmează să fie prezentat în februarie 2024. Raportul ar trebui să fie prezentat la timp și să acopere întreaga perioadă până la momentul prezentării sale.	Raport periodic elaborat.	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene Autorități publice centrale	Autorități publice locale Organizațiile societății civile Parteneri de dezvoltare	2024	